

SEKSEN YEDİYE GELDİK

Aruz ve hece ölçüleri ile yazılmış şiirler

Mehmet Fatin Baki

17 Temmuz 2014
Florida - USA

Öğrencilerime armağan ediyorum.

Fatin

Mehmet Fatin Baki
32453 Lakeshore Drive
Tavares, Fl 32778
USA

director@cottage-education.org

Tel: (352) 343-7444

2014

Geldiğim gün dehre bir parmak kadardım
Tûl-i ömrüm haklı fırsat-huld arardım
Ver mecâl Bâkî'ye Mevlâ kâfi müddet
Eylesin son kadri varken halka yardım

Fatin

**ARUZ VE HECE VEZİNLERİ
İLE YAZILMIŞ
ŞİİR VE RÜBAİLER**

S 01

ŞEHZÂDE MUSTAFA 1

Taşlıcalı Yahya'nın mersiyesine Tahmis

Karattı nemli mükedder guyûm asumânı
Harâb-ı gam saran Osmanlının gülistânı
Yok oldu memleketin körpe yaşta mihmânı
'Meded, meded bu cihanın yıkıldı bir yanı
Ecel celâlileri aldı Mustafa Hanı ' (1)

Mükedder guyûm = kederli bulutlar

Harab-ı gam = keder harabesi

Mihmân = kılavuz

Meded = imdad

Ecel celâlileri = ölüm eşkiyaları

Çadırda yerlere aheste aktı al kanı
Cânîyle çarpışacak çapta bitti imkanı
Boğuldu ipe boğazdan kesildi gerdanı
'Tutuldu mihr-i cemâli bozuldu divânı
Vebâle koydular âl ile âl-i Osmanı' (1)

Aheste = ağır ağır

Mihr-i cemâli = yüzünün güneşi

Vebâl = günah

Âl ile = hile ile

Âl-i Osmanı = Osmanlı Sultanını

Kil-ü kâlin yok iken bir hakiki bürhânı
İnandı söylenen alçakça küfre nâdânı
İdareden bî-haber baş vezarle şeytanı
' Geçerler idi geçende o merd-i meydânı
Felek o cânibe döndürdü şâh-ı devrânı' (1)

Bürhan = ispat, delil

Nadân = cahil

Geçerler idi geçende = çekiştirirlerdi

Merd-i meydan = savaş meydanı yığidi

Şah-ı devrân = zamanın padişahı

Konuşmasıyla da tatmin ederdi divanı
Yaşardı dostlarınının yaslı çeşm-i giryânı
Durulmayan kara hüzn bastı cânı cânânı
'Yalancının kuru buhtânı buğz-ı pinhânı
Akıttı yaşımızı yaktı nâr-ı hicrânı' (1)

Çeşm-i giryânı = ağlayan gözleri
Buhtân = iftira
Buğz-ı pinhân = gizli kini
Nâr-ı hicrân = aylık ateşi

O hürmetiyle imâ etti kimdi hâkânı
Şaşırttı halkı zekasiyle üstün irfânı
Felek sorar mı kim öldürdü böyle kaplanı
'Cinayet etmedi cânî gibi, onun cânı
'Boğuldu seyl-i belâya dağıldı erkânı' (1)

İmâ = işaret
Seyl-i belâya = bela seline

Ya bilmeseydi cesur genç dilârayı gözüm
Veyâ unutsa karanlık hatırayı gözüm
Felekte kılmadı hiç böyle belâyı gözüm
'Nolaydı görmeye idi bu mâcerâyı gözüm
Yazıklar ona revâ görmedi bu râyı gözüm' (1)

Dilaâa = gönül okşayan
Ravâ = layık
Râyı = hükmü

(1) Taşlıcalı Yahya'nın mersiyesinden

Mefâilün feilâtün mefâilün fâ'lün (feilün)
. / . / . . / / . / . / / / (. . /)

ŞEHZÂDE MUSTAFA (2)

Taşlıcalı Yahya'nı mersiyesine Tahmis

Hüdâ bilir idi hürmette yoktu bir hatâ
Alınca celbi padişahla etmedi nizâ
O şimdi sevdiği Mevlâsının kucağında
'Sipihrin âyenesinde görüdü rüy-i fenâ
Kodu bu kesret-i dünyâyı kıldı azm-ı bekâ.' (1)

Celb = davetiye, çağırma Niza = huysuzluk, münakşa
Sipihrin = feleğin Kesret-i dünyâ = dünyadaki bolluk
Azm-i bekâ = devamlılık alemi Rüy- i fenâ = yokluğun yüzü

Duâm budur yüce Mevlâm düşürmesin aslâ
Sarayda bir paşanın fitne yollu hışmına
Değiştirdi harre kelâm baş vezirle kaç defa
'Garibeler gibi gitti o yollara tenhâ
Çekildi âlem-i bâlâyâ hemçü murg-i Hüma.' (1)

Hışm = öfke Tenhâ = yalnız Âlem-i bâlâ = yüce âlem
Hemçü = gibi Harre = sıcak Murg-i Hüma = Hüma kuşu

Bırakmasın tacı Hünkâr hafid-i Mustafaya
Padişah tahtını Hürrem dilerdi öz oğluna
Girişti Sultanın akl dostları bu gavgaya
'Hakikaten sebab-i rıf'at oldu düşman ona
Nasibi olmasa tan mı bu cife-i dünyâ.' (1)

Hafid = çocuklar Sebab-i rıf'at = yükselme sebebi
Tan mı = acep mi Cife-i dünyâ = dünya leşi

Çadırdan aldığı buyrukla oldu can imhâ
Kan ağlıyordu yürek parçalandı şerha şerha
Cihangir'in de gözünden yaş aktı damla damla
'Hayat-ı bakiye iriştı ruhu ey Yahyâ
Şefiki rûh-i Muhammed refiki zat-ı Hüdâ.' (1)

Şerha şerha = parça parça Hayat-ı bakiye = sonsuz hayat
Şefiki = şefaati İmhâ = yok etme Refki = yoldaşı

Fatin, kederli haber koydu askeri yasta
Bu fâciâyı görenler hep ettiler takvâ
Duraksız ağlayan etfal üzüntüden hasta
'Enisi gayibi erenler, celisi ehl-i safâ
Ziyade ede yasım gibi rahmetin Mevlâ.' (1)

Takvâ= Allah korkusu Etfal = çocuklar
Enis = dostlar Celis = oturma arkadaşları

Felekte gittiği yerler Şeddâdi bağ olsun
Mekanı adn ola, şeytan ona ırağ olsun
Bekây-ı devlet için genç giden adağ olsun
'İlâhi cenneti Firdevs ona durağ olsun
Nizam-ı âlem olan padişah sağ olsun.' (1)

Irağ = uzak Şeddadi = irem bahçesi benzeri Adn = cennet
Karib = yakın Nizâm- âlem = alemler nizam eden

(1) Taşlıcalı Yahya'nın mersiyesinden

Mefâilün feilâtün mefâilün feilün (fa'lün)
. / . / . . / / . / . / . . / (/ /)

NİHANIZ

Neşâtînin gazeline tahmis

Tenhâ yaşarız çün büyük aynâda nihâniz
Mâzîde hüveydâ ama ferdâda nihânız
Yağmurdaki rahmet dağıtan mâda nihânız
'Şevkiz ki dem-i bülbül-i şeydâda nihânız
Hûnuz ki dil-i gonca-i hamrada nihâniz.' (1)

Nîhân = gizli, görünmeyen Tenhâ = yalnız Çün = çünkü
Hüveydâ = açık Ferdâ = istikbal, gelecek zaman
Şevkiz = neş'eliyiz Hûnuz = kan'ız
Dem-i bülbülü-i şeydâ = şaşkın bülbülün sızlaması
Dil- i gonca-i hamrâ = kırmızı goncanın gönlü

Kalbimde yanan harre tükenmez bir ateş ki
Ayrılması nâ mümkün olan öyle bir eş ki
Kaldırmadı aşk, nefis ile şeytandaki reşki
'Biz cism-i nizâr üzre döküp dane-i eşki
Çün rişte-i cân gevher-i mâ'nâda nihânız.' (1)

Harre = hareret Reşk = gıpta, kıskançlık
Cism-i nizâr = zayıf vücudumuz Dane-i eşki = göz yaşı damlası
Gevher-i mânâ = mana cevheri Rişte-i can = can ipliği

Gerçekleri görmek kime meftuh kime mahrem
Rü'yet-i hakikat çoğu şeyden de mukaddem
Göstermedeyiz bir tevazu' benzer-i şebnem
'Olsak nola bî nâm-ü nişân şöhre-i âlem
Biz dil gibi bir turfa muammâda nihânız.' (1)

Meftûh = açık Mukaddem = üstün Mahrem = kapalı, yasak
Turfa = taze Nan-ü nişan = adsız sansız Şebnem = çiy
Şöhre-i âlem = cihanın şöhreti Rü'yet-i hakikat = hakikati görmek

İhsân edilen rızık bize bir başka bahâdır
Sarfettiğimiz vakt sayılır bezl-i hebâdır
Her giydiğimiz çul çuhadan köhne dibâdır
'Mahrem yine her halimize bad-ı sabâdır
Daim şiken-i zulf i dilârâda nihanız.' (1)

Dibâ = elbise Bezl-i hebâ = bol bol ziyan
Bad-ı sabâ = sabah rüzgarı Mahrem = sır
Şiken-i zulf-i dilârâ - gönül süsleyen saçın kıvrımı

Yıllar boyu cehd ederiz kalmağa tâhir
Mü'min gibi dursak oluruz küfr ile kâfir
Zevk düşkününü kaldıkça bu dünyâda misâfir
'Hem gül gibi rengn-i ma'nâ ile zahir
Hem neş'e gibi halet-i sahbâda nihânız.' (1)

Tâhir = temiz Zâhir = açık Rengin-i ma'nâ = mananın renkliği
Halet-i sahbâ = şarabın hali

Herkes sanıyor sanma sakın şâiri batı
Duydukça üzer halkı havâdis dolu hâti
Mehmet sana seksende ne hal kaldı ne âti
'İttik o kadar ref'i taayün ki Neşâtî
Ayine-i pür tab-ı mücellâda nihânız.' (1)

Bâti = yavaş Hâti = yanıltıcı, şaşırtıcı Hal = şimdiki zaman
Ref'i taayün = görünürlüğümüzü ortadan kaldırma
Âyine-i pür tab-ı mücellâ = cilali parlak ayna

(1) Neşâtî'nin gazelinden

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün
/ / . . / / . . / / . . / /

S 04

GRÇER 1

Keçecizade İzzet Molla'nın beytine (Ta'sir)

Dostla düşman saygı hürmet bir tekâbülden geçer

Tekâbü = yüz yüze buluşma

En yakın dostlarla ülfet bir tehallülden geçer

Tehallül = güleç yüz

Saklı kalmış bir çok hakikat bir tebehhülden geçer

Tebehhül = sıkıntı çekmek

Bir muhakkak mevdi nisyan sah tegaffülden geçer

sah = sahih Tegaffül = anlamamazlık

Bir temel serbest iman tek tebettülden geçer

Serbest = kayıtsız Tebettül = Allaha yönelmek

Asl inanç Allâha mutlak bir tevekkülden geçer

İstenen sağlık-selâmet bir tenezzülden geçer

Neşr-i eş'ar eylemek Mehmet tagazzülden geçer

Derc-i tagazzül = gazel yazmak

'Seyr edip rü'yin nigâhın târ-ı kâkülden geçer

Rü'yin nigâhın = Yüzünün görünüşü Târ-ı kâkül = saçın teli

Karbânı gülfeşân çevki sünbülden geçer.' (1)

Karbân = kervan

Gülfeşân = gül saçan

(1) Keçecizade İzzet Molla'nın gazelinden bir beyit

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

. / / / . / / / . / / / . /

S05

GEÇER 2

Şeyh Galip (Ta'şir)

Pembeleşmiş reng-i ruhsâr körpe bir gülden geçer

Reng-i ruhsâr = yanağın rengi

Aşık-ı sehhâr karşılık bulmuş temâyülden geçer

sehhâr = sihirli, büyüleyici

Sırf kibirlik gösteriş kısmen tecâhülden geçer

tecâhül = cahil görünme

Telh-i gamdan muztarip kalpler tahammülden geçer

Telh-i gamm = keder acısı

Niyyetin bilmek senin birkaç tesâülden geçer

tesâül = soruşturma

İstemek senden tebessüm bir tezellülden geçer

Tezellül = kibirsizlik, alçalma

Aşkımız külhanda Mehmet bir soğuk külden geçer

Neyle rakstan sarhoş olmak sirkelik mülden geçer

Mül = şarap

Her ne dem ol gülbeden sermet-i tegâfülden geçer

Gülbeden = zarif beden Sermet-i tegâfül = anlamamazlık yolu

Suzen-i hâr-ı tahassür çeşm-i bülbülden geçer. (2)

Suzen-i hâr-ı tahassür = hasret dikeninin acısı

(2) Şeyh Galip'in gazelinden bir beyit

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . / / / . /

S 06

BEN AĞLARIM (Naire)

El hamd ü lillâh köyde sessiz bir hayat sürmekteyim
'Özge belâ kim hâlîme âlem güler ben ağlarım.' (1)

Mevcut hayattan zevk alıp mes'ut yaşam mevcutsa da
Gurbette günler geçmiyor çehrem güler ben ağlarım.

Baktıkça kalplerden çekilmiş bir tabîat hüsnüne
Şems çıkmadan her gün sabah şebnem güler ben ağlarım

Kardan büzülmüş goncalar yazdan uzak bir kış günü
Gül gönülsüz, bülbül hamuş bahçem güler ben ağlarım.

Varken soğuktan müştekî mecliste en son müşteri
Sakî şaşırılmış تنها peymânem güler ben ağlarım.

Hakktan gelen boş vaktimiz isrâfederken yılları
Efkâr yıkık, kudret zayıf gövdem güler ben ağlarım.em

Bazan yürürken hep yürür gövdem koşarken kovalar
Ömrüm biterken çok yakın gölgem güler ben ağlarım.

Sensiz geçen günler taviş şeblerde yalnız kalmışım
Her gördüğüm rü'yâda çift dîdem güler ben ağlarım.

Mehmet senin hoş şarkıladan bestelenmişler de var
Candan gönülden yazdığım güftem güler ben ağlarım.

(1) Keçecizade İzzet Molla'nın gazelinden bir mısra'

Müstefilün müstefilün müstefilün müstefilün
/ / . / / / . / / / . / / / . /

NEFSİM

Uyan artık kanımın kardaşı nefsim, bileceksin
Ecelin dâ'ine kerhen bile olsan gideceksin

Dâi = davet Kerhen = isteksiz

İyi bak kendine dostum bu senin son seferindir
Kabirin toprağı ferşten kaçarak dönmeyeceksin
Ferş = yer yatağı

Nice ihtarlara rağmen çoğu yanlış yola düştün
Uyarak şeytana sen kendine etmekle büyük sin

Neden isyâna düşüp boş yere ısrar ederek sen
Feleğın yazdığı hicret yoluna girmeyeceksin
Hicret = gidiş, ayrılış

Yasa girmiş kimi ahfâd tarafından gömülünce
Sağ iken görmediğın dostları orda göreceksin
Ahfâd = çocuklar, torunlar

Sana bizden gidecek günlük ibâdetteki dâa
Sana Mevlâ kötülükten koruyan yardıma gelsin

O siyah tâbutu Mehmet götürürken kabre yakın
Yüreğinden inanır sînede kan kardaşı sensin.

Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / / . . / /

İSKENDERUN 3

Görmek istersen gelirsin terkedip dünyâ-yı dîn
Ma'-i râkîd âb-ı deryâdan temiz İskenderun.
Hoş gelir, sâfâ gelirsin böyle sahil kentine
Halk-ı şehri binlerce züvvâr karşılar dil-şâd derûn.

İnce kumlar, sahilinde zannedersin bir serir
Kaybolurken garpta hurşîd, leylî kaplar bir sihir
Dağlarıyla yaylasıyla cennete benzer şehir
Ma'-i râkîd âb-ı deryâdan ılık İskenderun.

Yaylalar koynunda herkes hisseder dinç intibâh
Hasta, sağlam farkederken sıhhatında bir sâlah
Zevk verir yaz kış bahar körfezde akşam her sibâh
Ma'-i râkîd âb-ı deryâdan şafif İskenderun.

Dünyâ-yı dîn = çirkin dünya

Âb-ı deryâ = derya suyu

Dil-şad derûn = içten gelen bir sevinçle

Serir = yer yatağı

İntibah = uyanma

Züvvar = ziyaretçi,turist

Ma'-i râkîd = durgun suyu

Salah = düzelme

Hurşid = güneş

Leyl = gece

Sibâh = denizde yüzmeler

Şafif = şeffaf

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

/ . / / / . / / / . / / / . /

GÖRELİM

Çıkalım göklere gül yüzlü hilâlin görelim.
İnelim âlem-i fânîye cemâlin görelim.
Alem-i fânî = dünya

Gece düşlerde şifâh rengine bakmak yerine
Girelim halvete al-kırmızı lâ'lin görelim.
Şifâh = dudaklar Halvet = تنها yere

Yeni dünyâyâ gelip gitmeden evvel bir ara
Bakalım âlem-i ulvîye zülâlin görelim.
Âlem-i ulvî = ruhlar alemi Zülâl = saflık, güzellik

Yedi yıldan beri gurbetteki gurbetzedenin
Gerekir vekfine âmâl-i visâlin görelim.
Âmâl-i visâl = kavuşma emelleri Vekf = uygun olarak

Uyuyan bekçiye sormaksızın akşamları biz
Gidelim bahçeye dek işve-nihâlin görelim.
İşve-nihâl = naz fidanı

Yüzünün hüsnüne hayran birinin hürmetine
Açıver perdeyi vechindeki hâlin görelim.
Vechindeki hâl = yüzündeki ben

Seni bir kerre görüp râhına kurban olacak
Fatin'in kendine sor varsa suâlin görelim.
Râhına = yoluna

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . / / . . /

S 10

GÖLGEN

(müselles)

Arka, ön, yan hâk-ı zıll mihren mukannen
İstemezsen reh-nümâdâr kendi gölgen
Şemse sırtın dönme gündüz subhla öğlen

Çok gezen bir zılla yok dünyâda mesken
Sen koşarken o kaçır bir yerde durmaz muayyen
Sayen ayrılmaz güneş kaldıkça rûşen

Geçmesin yandan yazın geçsen de çölden
Gelsin arkandan geçerken yufka gölden
İstemezsen reh-nümâdâr kendi gölgen

Kaybolur gölgen karanlık yerde erken
Sayen ayrılmaz güneş kaldıkça rûşen
Şemse sırtın dönme gündüz subhla öğlen

Mihren mukannen = güneşle tayin edilir

Reh-nümâdâr = yol gösteren, kılavuz

Hâk-ı zıll = gölgenin مکانı

Şems = güneş

Subh = Sabah

Saye = gölge

Rûşen = aydınlık

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün

/ . / / / . / / / . / /

MEDENÎYYETLER

Bini aşlın nan'a muhtac ölüyor nev'i beşer
Birinin cû' ölümü yaşamaktan mı beter

Bu denî dehrde insanlara yoktur seçenek
Olur akd ömr-i ilâhiyle yazılmışsa kader

Bir ömür müddeti kaldıkça belirsiz beşere
Duyar insâni kayıp sancısı mâderle peder

Ölünün dostları saf saf duruyorken sırada
Unutulmaz acını mevcleri vermekte keder

Kalan öksüzlere, mecruh kula bir yardım için
Ah-ü vah vah yerine bir adet yed-i tâhir de yeter

Görülen manzara insanlığa dehşet saçacak
Eazim suçları Mehmet medeniyetlere ver.

Nan = ekmek

Nev' = çeşitli, muhtelif

Denî dehr = alçak dünya

Yed-i tahir = temiz el

Akd = akid

cû' = açlık

Mevc = dalga

Eazim = pek büyük, ulu

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . / / . . / /

HATÇE HANIM

Geliver cenneti gör Hatçe Hanım
Senin emrindedir atles mekanım
Senenin her günü bir neş'e verir
Sabah erken yürüyüş Hatçe Hanım

Gülü andırmada bir gonca dehen
Koruyor sîneni bir sivri diken
İç açar sende güzel vech var iken
Göz açar sendeki döş Hatçe Hanım

Yürüyüş şehveti hevnen geriyor
Bakışın kalpte tüvan mümceriyor
Rû-yı hub celb-i teveccüh veriyor
Kara çeşm üstüne kaş Hatçe Hanım

Seni görmek bile dünyâyı değer
Tavares parkını gezmek te yeter
Şekerim, Yüstüse bir gelsen eğer
Sana meftûh her agûş Hatçe Hanım

Atles = köhne, eski
Dehen = ağız
Vech = yüz, çehre
Hevnen = kolayca
Tüvan mümceriyor = güç kaybettiriyor
Rû-yı-hub = güzel yüz
Celb-i teveccüh = ilgi arttırma
Meftuh = açık
Tavares ve Yğstis = Florida'da iki güzel belde

Feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . /

MEVTÂ' YA

Yaşadın bir nice düşvâr sene, bî-nan, bî nemek
Seni bir lahm gibi bir makbere gömdürdü felek

Konuşan dil, iki gûş, çifte uyûn aktiv iken
Seni et zannederek makbere gömdürdü felek

Kocadın, fâidesiz rütbeye düştün diyerek
Çürümüş güşt diye makbere gömdürdü felek

Sana lâik olacak göklere rıf'at yerine
Kanadın sindirerek makbere gömdürdü felek

Namazın sonrası dostlar sana hürmetler ile
Huzur-âves denilen makbere gömdürdü felek.

Mevtâ = ölümler

Düşvâr = sıkıntılı

Bî-nan, bî-nemek = Ekmeksiz, tuzsuz

Lahm = et

Gûş = kulak

Uyûn = gözler

Güşt = et parçası

Rıf'at = yücelik

Huzur-âves = sukunet veren

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . / / . . /

TELHE SABR

Cimri olmaktan cömertliktir muhayyer
Rızk-ı maksût el-mukadder lâ yuğayyer
Rızka fi'len razı olmaktadır kanaât
Telhe sabr, mevcûda hamd Allahu ekber

Gösterişsiz yaptığın yardım letâfet
Komşularla karşılık hürmet muhabbet
Halka yardım Hakk bilir bir nev'- ibâdet
Telhe sabr, mevcûda hamd Allahu ekber

Bir tavil ömründe çok çeksen de zahmet
Çend adûdan korkma göster halka hizmet
Böyle âmâl kendine farz eyle Mehmet
Telhe sabr, mevcûda hamd Allahu ekber

Muhayyyer = seçkin
Rızk-ı maksût = kısmet
El-mukadder = takdir edilmiş
Lâ-yuğayyer = değiştirilemez
Fi'len = fiiliyette,
Telhe = acıya
Nev' = çeşit
Tavil = uzun
Çend adû = birkaç düşman
Âmâl = işler, faaliyetler

Failâtün failâtün failâtün
/ . / / / . / / / . / /

CÜHELÂ

Sen bu dehrden bî-haber gitsen nola
Olmadan mülke dilbend müptelâ
Yokluğun hiç tağyir etmez âlemi
Senden evvel gitti birçok cühelâ

Gittiğin yer belki burdan çok baid
Belki orda bir savaş var belki id
Müsterih ol olma me'yüs sen mürid
Senden evvel gitti birçok cühelâ

Bî-haber = haber vermeden
Dilbend = günül bağlayan
Müptela = tutkun
Tağyir etmez = değiştirmez
Baid = uzak
İd = bayram
Me'yüs = ümitsiz
Mürid = çırak, çömez, yardımcı

Fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . /

KURBAN YERİNE

Sînemde bir od yandı derinden derine
Kurban olurum sadrımı muhrik birine
Ömrüm boyu aşk derdine düşmezsem eğer
Bütler bütü kessin beni kurban yerine.

Olmazsa eğer kem, beterinden beteri
Bir gün yaşamın kıymeti milyon değeri
Mevt gelmeden evvel kara bir leyl seheri
Bütler bütü kessin beni kurban yerine.

Sadr = göğüs

Muhrik = yakan

Bütler bütü = güzeller güzeli

Kem = kötü, bozuk

Mevt = ölüm

Leyl = gece

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feül

/ / . . / / . . / / . . /

MAHCÛR OL

Nev'inin bir beytine tesdis

Ne ayş ü nûş edip her leyl, ne her subh mahmûr ol
Ne göster boş tevâzûât, ne nefsen mağrûr ol
Ne saklan sevgiden, Mehmet, ne her dem manzûr ol
Ne gadr et kimseye oğlum, ne bir kez mağdûr ol
'Ne bâr-ı kahr ile gam çek, ne lutfâ masrûr ol
Ne vuslat eyle talep sen, ne yardan mahcûr ol.' (1)

Ayş ü nûş = Aşk ve safa
Manzûr = görünür
Gadr = zulm
Bâr-ı kahr = keder yükü
Mahcûr ol = uzak kal

Verirken rûha zevk-dil gül-feşân rüchan gülşen
Yeter bağbâna hurşidden gelen sonsuz rûşen
Ederken şahsı tatmin bir küçük sâkin mesken
Büyük dünyâda evlâ-bit-tarik seçmek varken
'Ne bâr-ı kahr ile gam çek, ne lutfâ masrûr ol
Ne vuslat eyle talep sen, ne yardan mahcûr ol.' (1)
(1) Nev'inin beyti

Zevk-dil = gönül zevki
Gül-feşân = gül saçan
Rüchan = üstün
Hurşid = güneş
Rûşen = aydınlık
Evlâ-bit-tarik = en güzel yol

Mefâîlün mefâîlün mefâîlün fâ'lün
. / / / . / / / . / / / / /

MURADÎ

Sultan ikinci Muradın (Muradî) bir mısraı (1)

ÜSTÜNE

‘Her kişi dünyâda meşgul oldu bir kâr üstüne.’ (1)
Tul-I müddet kesb-i servet uçtu rüzgâr üstüne

Belli rızktan fazla erzak toplamak hevni iş değil
Nâ-tüvâ kalmakta âdem emr-i düşvâr üstüne

İhriras derdiyle mudrib sonradan zenginleşen
Çok ganîler çıkmak ister güçlü serdâr üstüne

Bir ribâ-hor kâr yüzünden kaybederken serveti
Gözlerinden katre yaşlar düştü ruhsâr üstüne

Bir çıkar gütmeksizin yüksek gelirden vaz geçip
Tıfla yardım seçti Mehmet menfaât-kâr üstüne

Tul-I müddet = uzun müddet Hevni = kolay
Kesb-i servet = kazanılan para Ganî = zengin
Erzak = yiyecek, mal, mülk Ribâ-hor = tefeci
Emr-i düşvâr = zor işler Ruhsâr = yüz, çehre
Nâ-tüvân = yorgun, güçsüz ,
Mudrib = darb edilmiş, vurulmuş

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . / / / . /

EĞER

Manzûmeyi tenkid sayılır cehl-i hüner
Derceyle mukaffâ sözü şâirsen eğer

Artar gücü mevzun ve mukaffâ gazelin
Berceste beyit lâfa mukaddemse eğer

Âzâde beyitler verir insanlara zevk
Âb-ayş dağıtır ceh-i zezemse eğer

Âzânda kalırken aruzun nağmeleri
Uçsun diziler göklere şebnemse eğer.

İfşâ edecek şeyleri farketmeliyiz
Rûz-bânda kalır sırları mahremse eğer

Mevzun = ölçülü

Rûz-bân = sırdaş

Âb-ayş = abıhayat

Şebnem = çiy

Cehl-i hüner = hüner cahili

Ceh-i zezem = zezem kuyusu

Mukaddem = üstün

Âzâde = tek, sebest

Âzân = kulaklar

Mukaffâ = kafiyeli

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feül

/ / . . / / . . / / . . /

USLANMAZ MISIN

(Muhibbi'nin bir beytine tesdis) (1)

Kendi nefsin kandırırken tilkiden kurnaz mısın
İşleyip binbir günah şeytana kanmaz mısın
Genç iken hummalı demden ders alıp yanmaz mısın
Yaşlanırken kış değilsen fasl-ı bahar, yaz mısın
'Saç sakal ağardı ey dil dâhi uslanmaz mısın
Hâb-ı gafletten uyan, hiç olasın sanmaz mısın.' (1)

Halkedilmiş mustakirr dünyâda hep varken nizam
Va'z eder ahlâk ve âdâb, her veciz manzum kelâm
Hakim ol sen nefsine âlemde mevcutken haram
Hüsn-i hizmetten kaçıp yaptıkların etmez devâm
'Saç sakal ağardı ey dil dâhi uslanmaz mısın
Hab-ı gafletten uyan, hiç olasın sanmaz mısın.' (1)

Neş'elendin güldün amma sen de çok çektin çile
Yaptığın yardımla Mehmet dem be dem düştün dile
Köhne meclislerde mes'ut bir hayat sürsen bile
Geçti fırsat, şimdi burdan her ne yapasan na-âfile
'Saç sakal ağardı ey dil dâhi uslanmaz mısın
Hab-ı gafletten uyan, hiç olasın sanmaz mısın.' (1)

Fasl-ı bahar = bahar mevsimi Mustakirr = yerleşmiş
Hab-ı gaflet = gaflet uykusu Va'z = öğüt
Hiç olasın = yok olacağın Veciz = derli toplu
Hüsn-i hizmet = iyi iş görme
Hiç olasın = yok olacağın

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . / / / . /

SEÇ

Sultan III. Selim (İlhâmi) nin gazeline nazire (1)

Esyân karanlıktan kaç artık hurşidin nûrânı seç
Çık kasvet-engizden heman şad-nâk veren handânı seç

Yer, gök, deniz dünyâda sen çok yolculuk yapmaktasın
Hemrâh ararken çok yakın kardeş veyâ mihmânı seç

Enhâr geçerken görmedin tek derde derman katre su
Any-âb-hayat bulmaksa maksat göl değil ummânı seç

Allâha şükret kim gücün var şimdi yaşlansan bile
Vaz geçme evrâd koklamaktan, gül veren büstânı seç

Bir genç iken belbağlayan kaç Kalbi kırdın kim bilir
Bâkî kalan günlerde sen candan geçip cânânı seç

'Aç gözlerin gâfil isen âlim ile nâ-dânı seç
Eyle tecessüs fehm edip câhil ile irfânı seç.' (1)

Nûran = aydınlık

Hurşid = güneş

Esyân = hüznü, kederli

Mihmân = konut

Enhâr = nehirler

Evrâd = güller

Hemrâh = yoldaş

Şad-nâk = gönlü eğlendiren

Nâ-dân = cahil

Tecessüs = araştırma

Ayn-âb-hayât = âb-ı hayat pınarı

Kesvet-engiz = iç sıkıntısı veren

Müstefîlün müstefîlün mmstefîlün müstefîlün

/ / . / / / . / / / . / / / . /

S 22

BU YAŞA

Rızk ihsan edilen insan yaşıyor
Ruhun yanında gönül taşıyor
Allahın hikmeti beni aşıyor
İbret ile baktım toprağa taşa
Tevekkül ederek geldim bu yaşa.

Kendime şan şeref ikbal sormadım
Habibe zamansız visal sormadım
Verilenden başka bir sal sormadım
İbret ile baktım toprağa taşa
Tevekkül ederek geldim bu yaşa.

Bana sabır veren Allah kâdirdir
Hakkın varlığına imanım birdir
Âhiren gidecek yolum kabirdir
İbret ile baktım toprağa taşa
Tevekkül ederek geldim bu yaşa.

İhsan = verilen hediye
Visal = kavuşma
Sal = sene
Âhiren = sonunda

Hece: 6 + 5

S 23 SÜLEYMAN 1

SÜLEYMAN 1/4
Muhteşem Sultan

Bu belki bir tarihtir belki de bir hikaye
Devletin varlığına Haktan gelen vikâye

Bundan çok sene evvel vardı büyük bir sultan
Dünyaya şöhret salmış bir Muhteşem Süleyman (a)

Şehzade gençliğinde şenli kaldı çok defa
Haseki Gülbahardan doğdu oğlu Mustafa (d)

Şad etti babasını bir ilk bahar ayında
Bayram havası vardı Amasya sarayında

Adil ve merhametli cesur kumandan oldu
Bazan pek üzüntülü bazan da handan oldu

Genişletti sınırı iki buçuk misline
Kazanılan yerlerle doldu taşı hazine

Kanun yaparken etti nizamlara riayet
Eyledi şairlere hürmet, lutuf inayet

Emrindeydi denizde Barbaros, Piri Reis
Gelişmişti Divanda edebibiyyat- ı nefis

Barbaros hazineye bıraktı büyük servet (g)
Yüzbinlerce köyle Akdenizde eyalet

Padişah olur olmaz hemen Rodosu aldı (b)
Birkaç sene içinde Viyanaya sarıldı (c)

Tanıştığı devletler Rusya ve Macaristan
Aksenizde Venedik Avrupada Lehistan

Fuzuli, Baki, Zati bir de kendi Muhibbi (e)
İlimle uğraşanlar Ebussuûd, Zenbilli

Şairlerle kıyasla büyük bir divanı var
Muhibbi mahlasıyla şanı var unvanı var

Camilerin yanında kurdu ilm merkezleri
Riyaziye ve tıpta eğitti bilmezleri

Sinan kendi köyünde su yolları yaperken (f)
Devşirmeye katıldı mimar oldu çok erken

Savaşlara katıldı sonra ordan ayrıldı
Saray başmimarlığı Bin beşyüz otuz altı

Sultana, Sultanlara camiler inşa etti
Osmanlının mimari işlerini gözetti

Süleyman memleketin medar-ı iftiharını
Tarihimize kalan Osmanlı yadigarı.

a- Sultan Süleyman 1495- d. saltanatı 1521 ö. 1566

b- Rodosun fethi 1522

c- Viyana kuşatması 1529

d- Şehzade Mustafa'nın doğumu 1515 – 1553

e- Muhibbi Divanı. Oğluna yazdığı şiir şiirin hikayesinde

f- Mimar Sinan Kayseride doğdu, İstanbulda öldü 1489-1588

g- Barbaros 1473- 1548

Sultan Süleymanın oğlu Beyazıda yazdığı cevapta .

Ey demeden mazhar-ı tuğyan ü isyanım oğul
Takmayan boynuna hergiz tavk-ı fermanım oğul
Ben kıyar mıydum sana ey Bâyesid Han'um oğul
Bî-günâhım dîme bâri, tevbe kıl cânım oğul

Enbiya vü evliya, ervah-ı azam hakkıçün
Nuh u İbrahim ü Musi İbn- Meryem hakkıçün
Hatm-ı asar- nübevvet Fahr-ı Âlem hakkıçün
Bî-günâhım dîme bâri, tevbe kıl cânım oğul.

Âdem adın itmeyen Mecnun'a sahralar durak
Kurb-i taattan kaçanlar daima düşer ırak
Tan değildir der isen 'Vahasreta, dad el firak
Bî-günâhım dîme bâri, tevbe kıl cânım oğul.

Neşet-i Haktır übuvet, ram olan olur kerim
'Lattakul üf ' kavlini inkar eden kalır yetim
Taat'a isyana âlimdir Hüdavend-i azim
Bî-günâhım dîme bâri, tevbe kıl cânım oğul.

Hak reaya-yı muti-e rai etmiştir beni
İdsterim mağlub edem ağnama zi'b-idüşmeni
Haşelillah öldürürsem bigüneh nâgeh seni
Bî-günâhım dîme bâri, tevbe kıl cânım oğul.

Rahmü-şefkat, ziyb-i iman olduğun bilmez mişin
Ya dem-i ma'sumu dökmekten hazer kılmaz mısın
Abdi âzâd ile Hak dergahına varmaz mısın,
Bî-günâhım dîme bâri, tevbe kıl cânım oğul.

Totalum iki elüm başdan başa kanda ola
Çünkü istiğfar idersün biz de afv itsek nola
Bâyezidüm suçunu bağışlaram gelsen nola.
Bî-günâhım dîme bâri, tevbe kıl cânım oğul

S 24 SÜLEYMAN 2

SÜLEYMAM 2/4

Hürrem Sultan

Selim oğlu Süleyman artık padişah oldu (h)
Gece gündüz evkatı çadırda geçiyordu

Mustafayı gönderdi Manisaya Bursaya
İftiharla oğlunu tanıştırdı dünyaya

Gülbaharla Mustafa ayrılınca saraydan (n)
Padişahla tanıştı Hürrem denilen fidan

Lehistan'dan Kırıma oradan da saraya
Getirilen bu fidan çare oldu yaraya

Zekası ve terbiyesi ile hürmette muti
Haremde Padişahın alakasını çekti

Genç ve güzel fidandan Şehzade oğlu oldu (l)
Büyük bir merasimle adını Mehmet koydu

Büyüyünce Şehzade Manisaya atandı
Anasının gönlüne zevk ve neş'e katandı

Manisa beyi Mehmet ana babadan ırak
Beklenmedik bir anda öldü hastalanarak

Babasının gözdesi ölünce genç yaşında
Ona cami yaptırdı bu Şehzâdebaşı'nda

Oğlu Mehmetten sonra Hürrem baş sultan oldu (m)
Yirmi senede saray şehzâdelerle doldu

Selim'den,Beyazıd'dan sonra geldi Cihangir
Doğdu kızı Mihrimâh güzelliğile nadir

Rüstem Paşa sarayda yaklaşınca Sultana
Mihrimahla evlendi güveyi geldi Hana

Şerefiyle ayrıldı Hadım Süleyman Paşa (y)
Yerine getirildi Damadı Rüstem Paşa (z)

Enderunda sarayda çoğlınca ahababı
Sadırazam olarak dokuz yıldan çok kaldı

Hürremin cemiyete çok faydası olmuştur
Fakir, fukaraya bir mutfak yaptırmıştır

Sinana yaptırdığı Haseki Külliyesi (r)
Hasta evi, hamam, medresesi husisi (p)

- h- Süleyman padişah oldu
- l-Şehzade Mehmedin doğumu 1522 - 1543
- m- Cariye Hürrem Sultan oldu 1534
- n- Hürrem Sultan doğumu, ölümü 1506-1558
- p- Haseki Hastahanesinin yapışışı 1538-1550
- r – Haseki hastahanesi 1550
- y- Hadım Süleyman Paşa 1541-1544 azloldu
- z- Rüstem Paşa 1544-1553 azloldu

Hürrem Sultan 1506 da Sultan Lehistanda doğdu, 1520 de Kıırma Hanının himayesine girmiş ve oradan da 16 yaşında iken Osmanlı sarayına sunulmuştur. Hürrem Sultan, sarayda özel bir eğitim gördü. Güzelliği ve becerisi ile padişahın ilgisini çekmesini bildi.

1534 te Sulatan Süleymanla evlenerek Sultan Hanım oldu, ve 1958 te 52 yaşında iken vefat etti. Süleymaniye Cami'i Külliyesi içinde kendisi için yapılan türbeye defn edildi. Oğlu Selim'in tahta çıkmasını göremedi ve Valide Sultan olarak hüküm süremedi.

Hürremin amacı Sultan Süleymandan sonra tahta kendi oğullarından birinin geçmesi idi.

Hürrem Sultan Haseki semtindeki küllüeyi Mimar Sinana yaptırmıştır. Bu küllüeyede hastahane, medrese ve hamam vardır. Ayrıca İstanbulun muhtelif yerlerinde fakirlerin karnını doyurmak için mutfaklar da yaptırmıştır.

S 25 SÜLEYMAN 3

SÜLEYMAN 3/4

Şehzade Mustafa

Sadrâzâm Kara Ahmet Mustafayı severdi
Babasından sonra o sultan olmalı derdi

Mustafa eğitimli, askerlikte mahirdi
Mahlası Muhlisi'yle tesirli bir şairdi

Şecaat ile sevgi şiirleri bedii
Yakın bir dostu idi Şair Lalî Çelebi

Dedesi gibi Yavuz, babası gibi adil
Fatih Sultana benzer hem acil hem de âkil

Şehzâde Mustafa'ya çoktu halktan muhabbet
Bunu Rüstem eyledi Padişaha şikayet

Hürrem Şaha ettirdi Kara Ahmedi idam
Kara Ahmet Paşadan alınmıştı intikam (c)

Dedi Rüstem Sultana idareyi alacak
Bazı yeniçeriler saraya saldıracak

Mustafa gelsin diye el öpme törenine
Paşalarla bir haber yollandı kendisine

Divanda erkan ile derhal karar verildi
Amasya'dan Tokat'a gitmesi emredildi

Atası Beyazıdın sürgünlüğü korkuttu (e)
Baba sultan oğlunun sevgisini unuttu

Babasına Mustafa asi gibi göründü
Babaya kavuşmanın neş'esine büründü

Suçtu işledi diye kanaat getirildi
Seyhülislam diliyle derhal fetva verildi

Mustafa nermin iken babası da çok sertti
Halk içinde insanlar seslerini yükseltti

Mustafa ordusuyla Aktepeye gelince
Ölüm ihtimalini düşündü ince ince

Davete icabeti subaylara bildirdi
Askerlere dönerek son cevabını verdi

Ölümün ihtimali aklına geliyordu
Canım benim babama feda olsun diyordu

Bu fikirle Mustafa hemen otağa girdi (s)
Allaha tevekkülle kadere güvenirdi

Dışarda bekleyenler başa ne gelir bilmez
Gizli perde açıldı Mustafa gelir gelmez

Çavuşlar şehzâdeden silahları aldılar
Çadırın ilk kısmında onu güçsüz kıldılar

Otağın iki büyük perdeleri açıldı
Mustafa'nın üstüne yedi dilsiz atıldı

Geçirdiler boynuna iki yay kirişini (f)
Üç dakkada boğdular bitirdiler işini

Perdenin arkasından gördü bunları Sultan
Şehzâde yatıyordu üstünde kanlı mintan

Otağın karşısına cesedi sürüklendi
Yardımcıları idam isyancılar elendi

Ordu içinde dehşet asker gözleri yaşlı
Döndüler çadırlara dudakları kapalı

Bundan bir müddet sonra oldu hayatı zehir
öldü kederinden Cihangir

Halep şehrinde

Padişahın kalbinde bir pişmanlık yarattı
Çocukların ikisi ölünce keder arttı

En küçük yavrusunun doyamadı tadına
Hemen cami yaptırdı Cihangirin adına

Bu olan haksızlığa millet ederken matem
Suçu üstüne alan azlodu damat Rüstem (4)

c- Kara Mustafa Paşanın idamı 1553 - 1555

d- Rüstem Paşanın azlı 1553

e- Dedesi Beyazıdın tahttan indirilişı 1512

f- Şehzade Mustafa d. 1515, ö. 1553

s- Aktepe konaklığındaki Otagında

Taşlıcalı Yahya'nı mersiyesine Tahmis

Karattı nemli mükedder guyûm asumânı
Harâb-ı gam saran Osmanlının gülistânı
Yok oldu memleketin körpe yaşta mihmânı
'Meded, meded bu cihanın yıkıldı bir yanı
Ecel celâlileri aldı Mustafa Hanı ' (1)

Mükedder guyûm = kederli bulutlar

Harab-ı gam = keder harabesi

Mihmân = kılavuz

Meded = imdad

Ecel celâlileri = ölüm eşkiyaları

Çadırda yerlere aheste aktı al kanı
Cânîyle çarpışacak çapta bitti imkanı
Boğuldu ipe boğazdan kesildi gerdanı
'Tutuldu mihr-i cemâli bozuldu divânı
Vebâle koydular âl ile âl-i Osmanı' (1)

Aheste = ağır ağır

Mihr-i cemâli = yüzünün güneşi

Vebâl = günah

Âl ile = hile ile

Âl-i Osmanı = Osmanlı Sultanını

Kil-ü kâlin yok iken bir hakiki bürhânı
İnandı söylenen alçakça küfre nâdânı
İdareden bî-haber baş vezarle şeytanı
' Geçerler idi geçende o merd-i meydânı
Felek o cânibe döndürdü şâh-ı devrânı' (1)

Bürhan = ispat, delil

Nadân = cahil

Geçerler idi geçende = çekiştirirlerdi

Merd-i meydan = savaş meydanı yığidi

Şah-ı devrân = zamanın padişahı

Konuşmasıyla da tatmin ederdi divanı
Yaşardı dostlarınının yaslı çeşm-i giryânı
Durulmayan kara hüzn bastı cânı cânânı
'Yalancının kuru buhtânı buğz-ı pinhânı
Akıttı yaşımızı yaktı nâr-ı hicrânı' (1)

Çeşm-i giryâî = ağlayan gözleri
Buhtân = iftira
Buğz-ı pinhân = gizli kini
Nâr-ı hicrân = aylık ateşi

O hürmetiyle imâ etti kimdi hâkânı
Şaşırttı halkı zekasiyle üstün irfânı
Felek sorar mı kim öldürdü böyle kaplanı
'Cinayet etmedi cânî gibi, onun cânı
'Boğuldu seyl-i belâya dağıldı erkânı' (1)

İmâ = işaret
Seyl-i belâya = bela seline

Ya bilmeseydi cesur genç dilârayı gözüm
Veyâ unutsa karanlık hatırayı gözüm
Felekte kılmadı hiç böyle belâyı gözüm
'Nolaydı görmeye idi bu mâcerâyı gözüm
Yazıklar ona revâ görmedi bu râyı gözüm' (1)

Dilaâa = gönül okşayan
Ravâ = layık
Râyı = hükmü

(1) Taşlıcalı Yahya'nın mersiyesinden

S 26 SÜLEYMAN 4

SÜLEYMAN 4/4
Şehzade Beyazıd

Günler hüznün içinde geçiyordu an be an
Evlat kaybından sonra şad olmadı Süleyman

Hürremle damat Rüstem bir tuzak kuruyordu
Mevt olan Mustafanın oğlundan korkuyordu

İkinci defa Rüstem sadarate geçmişti (d)
Bu da başlı başına başarılı bir işti

Mustafanın tek oğlu Padişahın torunu
Hürrem'in teşvikiyle Rüstem öldürttü onu

Bedbaht anne Gülbahar oğlunun kocasının
Zamansız ölümleri özüydü acısının

Hürrem ile damadı Selim'i yoruyordu
Genç oğlu Beyazıd'ı tahta hazırlıyordu

Bunu duyan Padişah savaş hevesi söndü
Ayrılarak cepheden derhal saraya döndü

Öfkelendi köpürdü sarayda olanlara
İnanmak istemedi söylenen yalanlara

Baş kaldıran kimseyi boğdururum vallahi
Devletimiz bölünmez şahidimdir ilahi

Devlete karşı koyan sayılır bizde düşman
Acıyacak olursan acınırsın Süleyman

Sultan bozdu oyunu vuracaktı oğlunu
Hürremin kanalıyla affetti mes'ulunü

Neden sonra Şehzade Beyazıd durmadı boş
Lalanın teşvikiyle Selime dedi sarhoş (g)

Alenen kardeşini söverek tahkir etti
Yalan yanlış lafları mektuplarla iletti

Buna yaşılanan sultan kızdı oğluna fakat
Birkaç elçi gönderdi bir ihtarla nasihat

Lalası tarafından elçiler katl edildi
Bayazıdın mahvına o gün karar verildi (g)

Pişımanlığı belirdi doğrudan saptığından
Babasından affını diledi yaptığından (k)

Çeşitli hadiseler söylenir her kısasta
Beyazıd ve üç oğlu öldürüldü Sıvasta

Sokolluyu askeriyle Beyeyazıt cezalandı
Artık Şehzade Selim tahta yalnız kalandı

Dua ettikten sonra Cuma namazlığında
Gömüldüler Yukarı Tekke mezarlığında

Bu belki bir hikaye sana verirse bilgi
Tarih öğrenmek için göstermelisin ilgi.

d- Rüstem Paşıa ikici defa sadrazam oldu 1555-1561

g- Beyazıdın hocası Lala Mustafa Paşıa

k- Babasına yazdığı af dileği eklidir

Şahî mahlaslı Şehzade Bayezit'ın babasından af dilemesi

Ey ser-a-ser âleme sultan Süleymânnum baba
Temde cânnum cânnumun içinde cânânnum baba
Bayezidine kıyar mısın benüm cânnum baba
Bî-günâhım, Hak bilür, devletlü sultânnum baba

Enbia ser-defteri yani ki Adem hakkıçin
Hem dahi Musi ile isi-i-Meryem hakkıçin
Kainatın server-i Ruh-i âzam hakkıçin
Bi-günahım, Hak bilir, devletlü sultanım baba

Sanki Mecnun'um bana dağlar başı oldu durak
Ayrılıp bilcümle mal ü mülkten düştüm ırak
Dökerim göz yaşını vahasreta dad-el-firak
Bi-günahım, Hak bilir, devletlü sultanım baba

Kim sana arz eyleye hâlüm ya şâh-ı kerim
Anadan kardaşlarumdan ayrulup kaldım yetim
Yok benum bir zerre isyanum sana hakdur âlim
Bî-günâhım. Hak bilür, devletlü sultânnum baba

Bir nice ma'sum olduğun şeha bilmez misin
Anların kanına girmekten hazer kılmaz mısın
Yoksa ben kulunla Hak detgahına varmaz mısın
Bi-günahım, Hak bilir, devletlü sultanım baba

Hak Taalâ kim cihanun şâhı itmişdür seni
Öldürüp ben kulunu güldürme şâhum düşmeni
Gözlerim nuru oğullarımdan ayırma beni
Bî-günâhım. Hak bilür, devletlü sultânnum baba

Totalum iki elüm baştan başa kanda ola
Bu meseldür söylenür kim kul günâh etse nola
Bayezidün suçunu bağışla kıyma bu kula
Bî-günâhım. Hak bilür, devletlü sultânnum baba

RUHSÂRA BAK

(Tesmin)

Derse muhtaç sahtekâr nefsimde cür'etkâra bak
 Tuzlu bir deryâyı seyretmek değil cüy-bâra bak
 Bir bakışla şahsı kalben cezbeden ruhsâra bak
 Rahş olan dünyayı doldurmuş güzel didarâra bak
 Laleler güllerle meşbû bir bahar gülzâra bak
 Nâra düşmüş bir gönülden serd esen rüzgara bak
 'Hab-ı gafletten uyan ziynet'-i eşcâra bak
 Kudret-i Hakka nazar kıl revnâk-ı ezhâra bak.' (1)

Canlanır rü'yamda oynak gördüğüm her nâzenin
 Nâzeninden zevk alırken var mı sükkardan şirin
 Var iken vaktin mecalin kokla güller yasemin
 Beklenen neşve-yâb dem geçti günler çok hazin
 Belki yarın hicretin var belki yarından karin
 Sertliğinden bin çeşit zahmetli gam çektin Fatin
 'Hab-ı gafletten uyan ziynet'-i eşcâra bak
 Kudret-i Hakka nazar kıl renâk-ı ezhâra bak.' (1)

(1) Sultan II. Beyazıd'ın (Adlî) gazelinden bir beyti

Nâr = ateş	Cuy-bâr = ırmak
Rahş = gösterişli	Ruhsâr = yanak
Dîdâr = çehre	Revnâk = taze, güzellik
Eşcâr = ağaçlar	Ezhâr = çiçekler
Neşve-yâb = neş'eli	Karin = yakın
Meşbû = dolu	Nâzenin = cilveli
Serd = soğuk	

Fâilâtün fâilâtün fFâilâtün fâilün
 / . / / / . / / / . / / / . /

BU

Sultan Mehmet Reşad'ın beytine tesdis (1)

Dünyâ denen çift der-beçe han bu
Her yıl çürüyen tendeki can bu
Kalplerde tüten nemli dühan bu
'Sultan yaşa' her lahza sühan bu
'Bin yıl yaşasak yine cihan bu
Gerdiş bu zaman bu, âsuman bu ' (1)

Yüz yıllık ömür belki bir arzu
Derdlerle yürekler yarı memlû
Maksat yaşamak mevtse son uyku
Bakîde kalanlar da teferrû
'Bin yıl yaşasak yine cihan bu
Gerdiş bu zaman bu, âsuman bu ' (1)

(1) Sultan Mehmet Reşad'ın hastalığından sonra sokaklarda atılan 'Padişahım çok yaşa' na'ralarına karşılık yazdığı beyit.

Der-beçe = küçük kapı
Dühan = duman, buhar
Gerdiş = gidiş-geliş
Memlû = dolu
Mevt = ölüm
Teferrû = ayrıntı

Mefûlü mefâîlü feîlün
/ / . . / / . . / /

OL MELEK

Sultan 4. Mehmed'in gazeline tahmis

Lûtfeden Rahman Rahim Mevlâdan istenmiş dilek
Oldu lâkin sonra gözden kaybolur ma'sum bebek
Bit-tesâdüften ziyâde Hakk bilir neyler felek
'Bir nazarda akl ü sabrım aldı gitti ol melek
Ağla ey dîdem ki çıktı gitti elden mâ-melek' (1)

Hamd-ü-lillâh lutfâ Yâ Rabb vakt-i ömrüm dolmadı
Mehnedin kalbinde sessiz kasvet-engiz kalmadı
Çok şükür kim, gizli kalmış sevgimiz fâş olmadı
'Bir nazarda akl ü sabrım aldı gitti ol melek
Ağla ey dîdem ki çıktı gitti elden mâ-melek' (1)

(1) Vefâî'nin bir beyti

Bit-tesâdüf = tesadüfle

Mâ-melek = varı yoğu nesi varsa

Kasvet-engiz = sıkıntı veren

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . / / / . /

BEKLETME TENİ

Şükür olsun sana Mevlâ korudun dehrde beni
Sapığın çarhla dönen serseri ahlakı veni
Deni dünyâda şeyatine uyanlar da deni
Tavil ömrümde dualarda unuttumsa seni
Bu mariz sineden al cânımı, bekletme teni.

Kaderin defteri yazsın diye Hakk verdi emir
Günah olmuşsa ne bir redd ne de inkar gerekir
Dayanır zahmete insan ama dayanmaz ki demir
Bilinen şeyleri soracak Mehmede Münkirle Nekir
Bı mariz sinrden al cânımı, bekletme teni.

Dehr = dünya

Veni = gevşek

Sapık = günah üşleyen

Mariz = hasta

Şeyatin = şeytanlar

Deni = alçak

Tavil = uaun

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

BİLMEZLENİR

Sultan 2. Mahmud'un (Adlî) gazeline tahmis

Berdevam gaflette kalmışlar zaman bilmezlenir
Şehvet-engiz sarhoş aşıklar beyan bilmezlenir
Kalb-i mefkûr kendisinden başka can bilmezlenir
'Mübtelâsı olduğum ol nev-civan bilmezlenir
Bir tecâhül gösterir gaddar-ı can bilmezlenir.' (1)

Âlem - i mecliste her dem hüsn-edâsın söylesem
Muzdarib dünyâda mutlak muktedâsın söylesem
Mevt-i ebyaz gelmeden gerçek vedâsın söylesem
'Mübtelâsı olduğum ol nev-civan bilmezlenir
Bir tecâhül gösterir gaddar-ı can bilmezlenir.' (1)

(1) Sultan 2. Mahmud'un gazelinden bir beyit

Berdevam = devamlı
Şehvet-engiz = şehvetli
Kalb-i mefkûr = baygın kalb
Nev-civan = delikanlı
Gaddar ı can = can alan
Hüsn-edâsın = güzel davranış
Muktedâsın = uymasını
Mevt-i ebyaz = ani ölüm

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . / / / . /

SENDE GURÛR

Sultan Süleyman'ın (Muhibbî) gazeline tahmis

Sıdk asâlet gösterirsin nefsinı etsen vakûr
Çaresiz kalsan dahî Hakk bildiğın yolda dur
Zâhidim, bilmez misin son meskenin toprakta kûr
'Sakın aldanma cihâna olmasın sende gurûr
Ne kadar devlet bulursan kendi özün eyle mûr.' (1)

Gaflet etmekten baid dur böyle kalmaz gençliğın
İhtiyarlık hissedersin kaybolurken dinçliğın
Battığın mağrip te hiç geçmez senin bilginçliğın
'Sakın aldanma cihâna olmasın sende gurûr
Ne kadar devlet bulursan kendi özün eyle mûr.' (1)

(1) Sultan Süleyman'ın (Muhibbî) gazelinden bir beyit

Zâhid = aşırı sofu

Kûr = mezar

Devlet = servet, varlık, şöhret

Mûr = fakir, karınca

Baid = uzak

Battığın mağrip = Mezar, öteki dünya

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâiln
/ . / / / . / / / . / / / . /

NEDENDİR BU

Sultan 3. Murad'ın (Murâdî) ve Bâki'nin mısır'alarına mütemmem gazel

'İçip mest-i müdâm olsam gamım bitmez nedendir bu' (1)

'Ezelden gâm ile bünyâd olunmuş bir bedebdir bu' (2)

Gelip geçmiş bütün yıllar şikâyetsiz kalan cildin
Vücûttan çıkmadan hep darb yiyen bir güçlü tendir bu

Kibirlikten gelen hisler eğer doğmuşsa insanda
Ta doğuştan ona haksız verilmiş rütbedendir bu

Senin dünyâya gelmeden, gelişmeden sorulu şahs
Derin toprakta medfûn sevdiğin merhum dedendir bu

Sorarsan kim bu câhil şahs havfı nâkıs müteşâir
Kulun Mehmet, veciz, mevzun, mukaffâ şî'r sevendir bu.

(1) Murâdî'nin soru mısra'ı (2) Bakî'nin cevabî mısra'ı

Müdâm = devamlı

Bünyâd = temelde yerleşmiş

Medfûn = gömülü

Merhum = rahmetli

Havfı nakıs = korkusuz

Veciz = özlü

Mevzûn = vezinli

Mukaffâ = kafiyeli

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

. / / / . / / / . / / / . / / /

S 34

OLMAZ

Gelişen devrede ketm inleyen olmaz
Gelecek günlere baksan gülen olmaz

Yeni bir mu'cize beklenmede hergün
Yağ alınmış sulu süten leben olmaz

Üğütülmekle zehep hep kalır altın
Cilalanmakla bakır tas simen olmaz

Bir araz deşte düşer rahmeti Mevlâ
Ama çöllerdeki kumlar çimen olmaz

Sabır et, Hakka güven, nefsine hükmet
Seni sen bilmez isen kimse sen olmaz

Babasız öksüz için söylediğin lafz
Söz olur tatlı olur, kem dehen olmaz

Yalınzlıkta yaşam öyle güzel ki
Ay olur hâneye bir dem, gelen olmaz

Baharın son günü güllerle donnanmış
Yeşeren bağda silahsız diken olmaz

Ne ölen yoksula ekfen ne de şâha
İpek olsun kara bezden kefen olmaz

Yeni yıl tebrîğinin şenliği gündüz
Gece her hânedede hamr içmeden olmaz

Deli dünâda hayât çok güzel amma
Ecelin kadrine boyn eğmeden olmaz

Ketm = gizli	Simen = gümüş
Araz = tesadüfen	Deşt = çöl
Zeheb = altın	hecr = hicret, göçmek
Rahmet = yağmur	Leben = yoğurt
Ekfen = kefenler	Lafz = söz
Hamr = şarap	Kem dehen = kötü ağız

Feilâtün feilâtün feilâtün
. . / / . . / / . . / /

ERENLER

Cebriyyede mevzuatı bilmezken erenler
Söyler benim ikbâlimi fincanda görenler

İtvân sorular sormadan evel gömülürler
Aklî gücü yetmez diye pîr-sâli derenler

Mazide olan şeyleri yazmakla yetinmez
Âtîden işaretler için cânı vererenler

İhmâl ile cehlen yanılıp nefesine düşkün
İflâh olamaz dost ile akraba yerenler

Seksen seneden sonra Fatin sen şunu bil ki
Mes'ut yaşar ancak gülerek neş'e serenler.

Cebriyye = beşeri iradeyi inkar eden tarikat

İkbal = baht

İtvân = geleceğe ait bildirmeler

Pîr-sâl = yaşlılık , ihtiyarlık

İflâh = başarılı

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün
/ / . . / / . . / / . . / /

İHTİYÂR

Ahmet Aymutlu'nun bir beytine mütemmim gazel

'Yıllarca bekledim seni mes'ut ve bahtiyâr
Hâlâ içimde aşkına sonsuz huzûru var ' (1)

Kimler diyor ki senden uzak deştte var yaşam
Çöllerde vardı sâdece kum, faydasız gubar

Ömrümde bunca yıl dolaşıp gördüm âlemi
Yalnız senin sinende nihan kaldı tek diyâr

Bir kesb sayıldı sanle buluşmak bir an bile
Lâkin çoğaldı ketm acılar büsbütün hasar

Sırdaş yolunda çok sene ettim muhâfaza
Yıllarca saklı kaldı senin gizli bergüzâr

Mehmet bu ömrün âhiri gelmekte, hâbir ol
Fânî âlemde kalmayacak mâşuk ihtiyar.

(1) Ahmet Aymutlu'nun bir beyti

Deşt = çöl	Gubar = toz
Nihân = gizli	Kesb = kazanç, kar
Ketm = gizli	Hasar = zarar, kayıp
Bergüzâr = hatıra	Hâbir ol = haberin olsun
Maşûk = sevilen	

Mefûlü	fâilâtü	mefâîlü	fâilün
/ / .	/ . / .	. / / .	/ . /

OLAYIM DER

Rûhî'nin bir beytine mütemmim gazel

'Gör zâhidi kim sâhib-i irşâd olayım der
Dün mektebe vardı bu gün üstâd olayım der. (1)

Ümmi sayılan muğni, siyaset dili bilmez
Meb'us seçilip millete bünyâd olayım der

Ömründe fakir kimseye hiç gülmeyen eşhâs
Ağlar görünen gözleri dilşâd olayım der

Birkaç defa cürm işleyerek katl ile mahkum
Mecnun biri mahbeste bir an dâd olayım der

Yapmışsa Fatin bir iyilik göçmeden evvel
Millet tarafından da fuâd-yâd olayım der .

(1) Rûhî'nin gazelinden bir beyit

İrşâd = irfan sahibi

Muğnî = zengin

Bünyâd = temel, esas

Dilşâd = gönlü hoş

Katl = öldürme

Dâd = âdil

Mahbes = hapisane

Fuâd-yâd = gönülden hatırlanma

Mefûlü mefâîlü meâîlü feûlün

/ / . . / / . . / / . . / /

HAZİN

Yahya Kemal Beyatlı'nın beytine mütemmim gazel

'Ölmek kaderde var yaşayıp köhnemek hazin
Bir çâre yok mudur buna ey Rabbü l âlemin' (1)

Mü'min devâyı Hakka tevekkülde bulsa da
Üstün kitapta çâre sunar som, salât emin

Bir lahza geçmeden bizi yeksân eder Felek
Dünyâ yüzünde zelzeleden kaybolur zemin

Tıynette var temahkâr olan halkta nâkısa
Etmez ki bir şükür ne kadar olsa mutmain

Âlemde zâlimin kulu kaldıkça nâtuvan
Nâ-keyf eder bütün gece mazlûmu telh enin

Sen bilmeden kader denilen gizli yoldasın
Eflâke dek giden yolu kaybetme ey Fatin.

(1) Yahya Kemal'in bir beyti

Som, salât = oruç, namaz Yeksân = yerle bir
Tıynet = yaradılış Nâkısa = noksan, eksik
Mutmain = rahat, tatmin Telh = acı
Enin = inilti Eflâk = felekler
Nâtuvan = zayıf güçsüz

Mefûlü fâilâtü mefaîlü fâilun
/ / . / . / . . / / . / . / . /

KABÛLETMEZ

Rami Mehmet Paşanın beytine mütemmim gazel

'Biz ol âşıklarız kim dâğımız merhem kabûletmez
O gülzârın ki ateştir gülü şebnem kabûletmez' (1)

Kader tağyir edilmezken, nefes mahdud sayılmışken
Muayyen gün ecel menhus gereksiz dem kabûletmez

Doğar insan, ölür insan düzen tanzim edilmiştir
Yapılmış böyle tertipler melâik zemm kabûletmez

Görünmez dans eden rakkasla sâkî leyl-i deycûrda
O mest olmuş böcekler hep sönen bir şem' kabûletmez

Alınmışken gerek tedbir sakın derd etme sen Mehmet
Gidiş mevcutsa dünyâdan ecel önlem kabûletmez

(1) Rami Mehmet Paşanın beytine beyti

Dâğımız = yaramız

Şebnem = çiğ

Mahdud = sınırlı

Menhûs = uğursuz

Melâik = melekler

Zemm = kınama, yargı

Deycûr = karanlık

Şem' = mum

Mefâîlün m kabuletmez efâîlün mefâîlün mefâîlün
. / / / . / / / . / / / . / / /

S 40

GEÇER 3

Şirazî'nin beytine mütemmim gazel

'Cefâsı sevgili yârın vefâ yerine geçer
Ne türlü derdi olursa devâ yerine geçer.' (1)

Sarih sühanla belî'dir demek değil gelenek
Kırıtması şive-kârın rızâ yerine geçer

O nazlı sevgilinin çeşm ucuyla yan bakışı
Menekşe gözleri ma'sum-hevâ yerine geçer

Bahar kokan rüzigarın ale-s-seherle gelen
Nakışlı nâmesi, zimnen vedâ yerine geçer

Tesâdüfen buluşup gizli sohbetinde bile
Sitemli sözleri yârın cefâ yerine geçer.

(1) Şirazî'nin beyti

Sarih = açık

Sühan = söz, laf, dil

Belî = evet

Şive-kâr = cilve yapan

Çeşm = göz

Ma'sum-hevâ = suçsuz arzu ve istek

Ale-s-seher = sabah erken

Nâme = aşk mektubu

Zimnen = kapalı

Mefâilün feilâtün mefâilün feilün

. / . / . . / / . / . / . . /

KAÇAR

Şemsî'nin beytine mütemmim gazel

'Cevrine sabreylemez her dil ki canandan kaçır
Görmez ol rahat yüzün bir lahza can, andan kaçır' (1)

İstemez doktor tabib, yalnız kalan aşk tutkunu
Mürreden merhem bulurken başka dermandan kaçır

Vustatıyçin nazlanan gül bir çıkar yol bulmadan
Sivri hârdan havf eden bülbül gülistandan kaçır

Yeddi meftuh bir fakirin ganilerden farkı var
Masraf etmekten çekinmiş cimri mihmandan kaçır

Yaşlanan Mehmet hasetten iftiradan korkarak
Muntazam mevzun gazel nezdinde bühtândan kaçır.

(1) Şemsî'nin beyti

Mürreden = acıdan

Hâr = diken

Havf = korku

Yeddi meftuh = eli açık

Mihman = misafir, konut

Mevzun = ölçülü, vezinli

Bühtân = yalan

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . / / / . /

S 42

ŞİİRDE GELİŞME - 1

Maksat mevzun, mukaffa şiir yamaksa eğer
Şair tarihçesini bilmek zahmete değer

Tanzimattan bu yana değişiklikler oldu
Edebiyat alemi müteşairle doldu

Bütün bunlar yanında ustalar geçti başa
Ethem Purtev Paşanın yanında Arif Paşa

Divan edebiyatı alınca biraz nefes
Enderunlu Vasıfla geldi Galip ve Nevres

Aslen kesin değişim aşıklarla başladı
Dertli,Emrah, Bayburtlu, Seyrani başı aldı

Kuralları değişmek yeni büyük bir işti
Laik dünya görüşü Şinasiyle değişti

Ziya Paşa yenilik yollarına düşerken
Eski şiir şekline dönüverdi çok erken

**'Diyarı küfrü gezdim beldeler kâşâneler gördüm
Dolaştım mülk-i islami bütün virâneler gördüm' (Z. P.)**

Vatani şiirlere yanaşan Namık Kemal
Eskiye unutmadı vezni etmedi ihmal

**'Musırrım, sâbitim tâ can verince halka hizmette
Fedakarın kalır ezkarı daim kalb-i millette
Denir bir gün gelir de saye-i feyz-i hamiyette
Kemal'in seng-i kabri kalmadıysa nâmı kalmıştır ' (N.K.)**

Yiğitçe edasiyle başka yöntem getirdi
Vatanını sevenler cemiyetinde birdi

Muallim Naci ile Racai Zade Ekrem
Beraber çalışarak şi're verdiler kerem

Abdulhak Hamid yaptı köklü bir değişiklik
Felsefeye girişti doğum, ölüm, eşitlik

**'Eyvâh.. Ne yer, ne yâr kaldı
Gönlüm dolu âhuzâr kaldı
Şimdi buradaydı, gitti elden
Gitti ebede gelip ezelden
Ben gittim o hâkisâr kladı
Bir gûşede târumâr kadı
Baki o enis-i dilden eyvâh
Beyrut'ta bir mezar kaldı.'** (A.H.T.)

Yeniler arasında eskiye rağbet azdı
Olmasaydı bu eshas garbe yaklaşılmazdı.

S 43

ŞİİRDE GELİŞME 2

Eskinin tesirinden çıkar Servet-ifünun
Fikret'le Şehabettin olur sebebi bunun

Bu topluluğa Sevet- i fünücüler denir
Bazan Edebiyat -ı Cedid diye söylenir

Fünuncular aruzun kalıplarını yıkar
Eski bir mütezattan serbest bir vazin çıkar

Sen olmasan
Seni bir lahza görmesem yahud
Bilir misin ne olur
Semâ, güneş ebediyyen kapansa
Belki vücûd
Bu leyl-i serd ile bir çare- i tennüs arar
Ve bulur. (T.F.)

Somut kafiyelerle güzel ahenk sağlanır
Fransız şiiriyle eski sistem bağlanır

Lisan bilen gençlerden Fünuncular ricali
Vardı Süleyman Nazif, Siretle Faik Ali

Kasidede münferid manalı beyit kadar
Şiirin kamilinde de manalı temalar var

Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş
Eşini gaib eyleyen bir kuş
Gibi kar
Geçen eyyam-ı nev-bahar arar. (C.Ş.)

Meşutiyetten sonra aranırken yeni yol

Okumuşlar ayrılır islamcı, ırkçı ve sol

Eski biçim şekliyle mizah yapmak isterler
Neyzen Tevfik yanında Eşrefe heccav derler

Asrın sonunda ölür İttihat ve Terakki
Yazarlar arasında doğacak Fecr-i-Ati

Genç kalemden olan bu birlik yaşamamış
Edebiyatta ömrü iki yılı aşmamış

Bu gençler arasında var batılı doğulu
Nahit, Aykaç, Boztepe, Erazon, Serdaroğlu

Yenilik etrafında hevesle toplanmışlar
Hece vezni yanında eski vezni anmışlar

Adalet, meşrutiyet, yurtseverlik içinde
Yazdılar her mevzuda siyaset haricinde

Çok zaman şiirlere Fransızca kattılar
Yirminci yüzyılının temelini attılar

Senboliamin akımı dilimize girerken
Başlar aruz-hece-dil münakaşası erken

Öz Türlçe lisaniyle gelişen milli okul
Kurucular başında Mehmet Emin Yurdakul

**Ben bir Türküm, dinim cinsim uludur
Sinem, özüm ateş ile doludur
İnsan olan vatanımı kuludur
Türk evladı evde durmaz, giderim. (M.E.Y.)**

ŞİİRDE GELİŞME 3

Mehmet Akif Asyayı kültürde üstün bilir
Kökü islam inançlı secdesinde eğilir

Aruzda ustalığı mesnevi biçiminde
Efkarıyla işleri toplumun tam içinde

Memleketin düştüğü korkunç ateşle yandı
Sıkıntılı günlerde milli şöhret kazandı

Kurtuluş duaları Allahından niyazdı
İstiklal marşımızı duyduğu hisle yazdı

**Bana sor sevgili kâri, sana ben söyleyeyim
Ne hüviyyette şu karşında duran eş'ârım
Bir yığın söz ki, samimiyyeti ancak hüneri
Ne tasannu' bilirim, çünkü, ne san'atkârım
Şi'r için 'gözyaşı' derler, onu bilmem, yalnız
Aczimin giryesidir bence bütün âsârım
Ağlarım, ağlatamam, hissederim, söyleyemem
Dili yok kalbimin, ondan ne kadar bizârım
Oku, şayet sana bir hisli yürek lazımsa
Oku, zira onu yazdım, iki söz yazdımsa. (M.A.E.)**

Haşim ne aruz-hece kavgasına girişir
Ne sadeleşen dile bir ehmmiyet verir

O kendi aleminde kişisel dünyasıyla
Yazmıştı hislerini sevinciyle yasıyla

**Yâm dudağından getirilmiş
Bir katre alevdir bu karanfil,
Rûhum acısından bunu bildi.
Düşükçe vurulmuş gibi, yer yer
Kızgın kokusundan kelebekler ,
Gönlüm one pervane kesildi. (A.H.)**

Namık Kemal dostuyla bir gazete çıkarttı
Hürriyet isteyerek vatan sevgisi arttı

Divan manzumesini Yahya şekliyle alır
Ahenkli sözcükleri ustalıkla kullanır

**Hafızın kabri olan bahçede bir gül varmış
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle
Gece, bülbül, ağaran vakte kadar ağlarmış
Eski Şiraz'ı hayal ettiren ahengiyle.**

**Ölüm asûde bahar ülkesidir bir rinde
Gönlü her yerdebuhurdan gibi yıllarca sürer
Ve serin serviler altında kalan kabrinde
Her seher bir gül açar, her gece bir bülbül öter. (Y.K.B.)**

Aruz vezni yerine halkçılar baş gösterir
Rza tevfik heceye fazla bir önem verir

**Uçun kuşlar uçun, doğduğum yere
Şimdi dağlarında mor sümbül vardır
Ormanlar koynunda bir serin dere
Dikenler içinde sarı gül vardır (R.T.B.)**

Genç kalemler birleşir dilde sadeleşmede
İrkçılarla Türkçüler bir ylda birleşmede

Züya Gökalp bu yolun önderliğini alır
Nesrinde, şiirinde halkın içinde kalır

**Güzel dil Türkçe bize, Başka dil gece bize
İstanbul konuşması , En saf, en ince bize
Lisanda sayılır öz, Herkesin bildiği söz
Manası anlaşılın Lugata atmadan göz.
Açık sözle kalmalı, Fikre ışık salmalı
Müteradif sözlerden Türkçesini almalı,
Turan'ın bir ili var, Ve yalnız bir dili var
Başka dil var diyenin ,Başka bir emeli var. (Z.G.)**

Hecenin beş şairi ufukta gösterir boy
Ortaç, Orhun, Koryürek, Çamlıbe'le Ozansoy

**Yağz atlar kişnedi meşin kırbaç şakladı
Bir dakika araba yrinde durakladı**

**Neden sonra sarsıldı altında demir yaylar
Gözlerimin önünde geçti kervan saraylar**

**Gidiyordum gurberi gönlümde duya duya
Ulakışla yolundan Orta Anadoluya. (F.N.Ç.)**

Bundan sonra çoğalır okumuşlar izinsiz
Şiir yazar durmadan kafiyesiz vezinsiz.

NAR ÇİÇEĞİ

Nar çiçeği sen ne zaman aarsın
Cıva gibi ele sığmaz kaçarsın
Bahar bitti yaz mevsimi geçmeden
Etrafına gzelliğler saarsın.

Bir an olsun senle olmak bir bağka
Kimse bilmez düŐmeyen bir kr aŐka
Őskelesen çıkıp gitsen DimaŐka
imenlere hoş bir koku saarsı.

Őmit veren tatlı, mayhoŐ sözlerin
Yan bakışla alev saçan gözlerin
AteŐinden sonra kalan közlerin
Nar rengiyle bir sıcaklık saarsın.

Şahzade Mustafa Mersiyesi 1

Taşlıcalı Yahya

I

Meded meded bu cihânûn yıkıldı bir yanı

Ecel Celâlîleri aldı Mustafâ Han'ı

İmdat! Eyvahlar olsun! Bu cihanın bir yanı yıkıldı; [zira] ölüm eşkıyaları Şehzade Mustafa'yı yok ettiler.

Tulundı mihr-i cemâli bozuldı dîvânı

Vebâle koydılar âl ile Âl-i Osmânı

Yüzünün güneşi battı, divanı dağıldı. Osmanlı sultanını hile ile günaha soktular.

Geçerler idi geçende o merd-i meydânı

Felek o cânibe döndürdi şâh-ı devrânı

O savaş meydanlarının yiğidini adı geçtikçe çekiştirirlerdi. Felek zamanın padişahını o [iftiracılardan] yana döndürdü.

Yalancınun kuru bühtânı bugz-ı pinhânı

Akıtdı yaşumuzu yakdı nâr-ı hicrânı

Yalancının kuru iftirası ve gizli kini gözyaşımızı akıttı, ayrılık ateşini yaktı.

Cinâyet itmedi cânî gibi anun cânı

Boguldı seyl-i belâya tagıldı erkânı

O canı gibi cinayet işlemedi; [fakat kendi] canı, bela selinde boğuldu, erkânı dağıldı.

N'olaydı görmeye idi bu mâcerâyı gözüm

Yazuklar ana revâ görmedi bu râyı gözüm

Keşke gözüm bu olup biteni görmeseydi... Yazıklar olsun! Gözüm bu "rây"ı [=hükmü, muameleyi] ona layık görmedi.

Şahzade Mustafa Mersiyesi 2

II

Tonandı aglar ile nûrdan menâre dönüp

Küşâde-hâtır idi şevk ile nehâre dönüp

Nurdan bir minare gibi ak giysilerle donandı; gönlü şevk ile gündüz gibi [aydınlık]idi.

Görindi halka dıraht-ı şükûfe-dâre dönüp

Yürürdi kulları önince lâlezâre dönüp

Çiçek açmış bir ağaç gibi halka göründü; kulları bir gelincik tarlası gibi önünde yürüyorlardı.

Tururdu şâh-ı cihân hiddetiyle nâre dönüp

Otağı haymeleri karlı kûhsâre dönüp

Cihan Sultanı kızgınlığından ateşe dönmüş hâlde duruyordu; otağının çadırları karlı dağlara benziyordu.

Müzeyyen idi bedenlerle ak hisâre dönüp

El öpmeye yürüdi mihr-i bî-karâre dönüp

Bedenlerle süslenmiş beyaz bir hisara benziyordu. Yerinde duramayan güneş gibi el öpmeye yürüdü.

Tutuldu gelmedi çünkim o mâhpâre dönüp

Görenler agladılar ebr-i nev-bahâre dönüp

O ay parçası tutuldu; dönüp gelmeyince [bu durumu] görenler ilkbahar bulutu gibi ağladılar.

Bir ejderhâ-yı dü-serdür bu hayme-i dünyâ

Dehânına düşen olur hemîşe nâpeyda

Bu dünya çadırı iki başlı bir ejderhadır. Onun ağızına düşen elbette görünmez olur.

Şahzade Mustafa Mersiyesi 3

III

O bedr-i kâmil ü ol âşinâ-yı bahr-i ulûm

Fenâya vardı telef itdi anı tâli'-i şûm

O olgun dolunay [gibi kemâle ermiş şehzade], o ilimler denizinin aşinası yok olup gitti; onu uğursuz talih telef etti.

Dögündi kaldı hemân dâg-ı hasretiyle nücûm

Göyüdü şâm-ı firâkında toldı yaş ile Rûm

Yıldızlar dövünüp tamamen [şehzadenin] hasreti yarasıyla kaldı. Anadolu, onun ayrılık akşamında yandı, yaşla doldu.

Kara geyürdi Karamana gussa itdi hücûm

O mâhı ince hayâl ile kıldılar ma'dûm

Gam Karaman'a hücum etti kara[lar] giydirdi. O ayı ustaca hilelerle yok ettiler.

Tolandı gerdenine hâle gibi mâr-ı semûm

Rızâ-yı Hak ne ise râzî oldu ol merhûm

Zehirli yılan [gibi kement] boynuna hale gibi dolandı; o merhum [şehzade], Allah'ın takdiri ne ise razı oldu.

Hatâsı gayr-i muayyen günâhı nâmalûm

Zihî şehîd-i saîd ü zihî şeh-i mazlûm

Şuçı belirsiz, günahı malum değil. Ne kutlu bir şehit ve ne büyük zulme uğramış bir şah

Yüz urdı hâke o meh aslına rücû itdi

Seâdet ile hemân kurb-i Hazrete gitti

O ay [gibi parlak şehzade] yüzünü toprağa koydu, aslına döndü. Mutlulukla çabucak Allah'ın

Getürdi arkasını yire Zâl-i devr ü zemân

Vücûdına sitem-i Rüstem ile irdi ziyân

Zamanın Zal'i [şehzadenin] arkasına yere getirdi, vücuduna Rüstem'in zulmü ile zarar geldi.

**Döküldi gözyaşı yıldızları çoğaldı figân
Dem-i memâtı kıyâmet gününden oldu nişân**

Gözyaşı yıldızları döküldü, feryat çoğaldı; onun ölüm saati kıyâmet gününü andırdı.

**Girîv ü nâle vü zâr ile toldı kevn ü mekân
Akar su gibi müdâm ağlamakda pîr ü cüvân**

Kâinat feryat, figan ve inilti ile doldu. Genç, ihtiyar [herkes] akar su gibi durmadan ağlamakta.

**Vücûd iline akın saldı akdı eşk-i revân
Eyâ serîr-i seâdetde pâdişâh-ı cihân**

Ey saadet tahtında [oturup duran] cihan padişahı! Dökülen gözyaşları vücut ülkesine akın salıp aktılar.

**O cân-ı âdemiyân oldu hâk ile yeksân
Diri kala ne revâdur fesâd iden şeytân**

O insanların canı [gibi sevdiği şehzade] toprak ile bir oldu. Fitne çıkarıcı şeytanın diri kalması reva mıdır?

**Nesîm-i subh gibi yirde koma âhumuzı
Hakâret eylediler nesl-i pâdişâhumuzı**

Padişahımızın soyunu tahkir ettiler. Âhımızı sabah rüzgârı gibi yerde bırakma.

V

**Bir iki egri fesâd ehli nitekim şemşîr
Bir iki nâme-i tezvîri kıldı katline tîr**

Kılıç gibi eğri birkaç fesatçı, birkaç sahte mektubu [şehzadeyi] öldürmeye ok gibi kullandılar.

**Gelür ezelde mukadder olan kalîl ü kesîr
Hezâr kayserün oldu leyâl-i ömri kasîr**

Ezelden az veya çok olarak takdir edilen [her şey başa] gelir. Binlerce kayserin ömür geceleri kısa oldu.

Şahzade Mustafa Mersiyesi 4

IV

Eceldür âdeme derbend-i teng ü târ-ı asîr

Zarûrîdür bu iki ugrar ana cüvân ile pîr

Ölüm insan için dar ve karanlık olan zorlu bir geçittir. Genç ve ihtiyar [herkesin] ona uğraması kaçınılmazdır

Yirini zîr-i zemîn eyledi o mihr-i münîr

Yirini gitdi cihândan nite ki merd-i fakîr

O parlak güneş yer altına yerleşti. Dünyadan fakir bir kimse gibi yerinerek gitti.

Bu vâkıa olamaz halka kâbil-i tabîr

Ki Erdişîr-i velâyetde ola âdet-i şîr

Velayetin Erdişîr'inde arslan âdeti bulursun... Bu rüyanın halka yorumlanması mümkün olamaz.

Bunun gibi işi kim gördi kim işitdi aceb

Ki oğluna kıya bir server-i Ömer-meşreb

Ömer tabiatlı bir hükümdar oğluna kıysın... Acaba böyle bir işi kim görmüş, kim işitmiştir?

Ferîd-i âlem idi âlim idi alem idi

Muhammed ümmetine mevte mevt-i âlem idi

Âlemde biricik idi, alim idi [hatta] çok alim idi. Onun ölümü Muhammet ümmetine âlemin ölümü gibi oldu.

Ziyâde mâtem idi haylî emr-i muzam idi

Salâh ü zühdî kavî itikâdı muhkem idi

[Şehzadenin ölümü] büyük bir yas, pek büyük bir hadiseydi. Onun iyiliği, zühdü ve takvası kuvvetli, inancı sağlamdı.

Meşâyih ile musâhib ricâle hemdem idi

Kerâmetiyle kerîmü'l-hisâl âdem idi

Şeyhlerle sohbet eder, rical ile bir arada olurdu. Kerem ve ihsanıyla yüce hasletlere sahip bir kimseydi.

Nücûm gibi cihândîde vü mükerrem idi
Vücûdı muhteşem ü şevketi muazzam idi

Yıldızlar gibi dünya görmüş ve mükerrem idi. Vücudu ihtişamlı ve heybeti azametliydi.

Tevâzu ile selâmında hûd müselleme idi
Aceb o bedr-i temâmün ne âdeti kem idi

Onun tevazu ile selam alıp verişi de [herkesçe] bilinirdi. Acaba o tam dolunay [gibi olgun zat] in ne huyu kusurluydu?

Hayflar oldı ana iftirâ ile gitdi
Huzûr-ı Hakk'a düâ vü senâ ile gitdi

Ona çok yazık oldu, iftira ile gitti. Allah'ın huzuruna dua ve övgülerle gitt

Sipihrün âyenesinde göründi rûy-i fenâ
Kodı bu kesret-i dünyâyı kıldı azm-i bekâ

Feleğin aynasında yokluğun yüzü göründü; [bunun üzerine şehzade] bu dünya kesreti bırakarak beka âlemine yöneldi.

Garîbler gibi gitdi o yollara tenhâ
Çekildi âlem-i bâlâyâ hemçü mürğ-i Hü mâ

Kimsesizler gibi o yollara yalnız başına gitti. Hüma kuşu gibi yüce âleme çekildi.

Hakîkaten sebab-i rifat oldı düşmen ana
Nasîbi olmasa tan mı bu cîfe-i dünyâ

Gerçekte düşman onun yücelmesini sağladı. Bu dünya leşi onun kısmeti olmasa buna şaşılır mı?

Hayât-ı bâkîye irişdi rûhı ey Yahyâ
Şefîkı rûh-ı Muhammed refîkı zât-ı Hü dâ

Ey Yahya! [Şehzadenin] ruhu sonsuz hayata kavuştu. Şefkatçisi Muhammet'in ruhu, yoldaşı ise Allah'ın zatı[dır].

Enîsi gâyb erenler celîsi ehl-i safâ
Ziyâde ide yaşum gibi rahmetin Mevlâ

Dostu gayb erenleri, oturup kalktığı kimseler safa ehli[dir]. Allah rahmetini yaşım gibi çok eylesin

İlâhî cennet-i Firdevs ana durag olsun
Nizâm-ı âlem olan pâdişâh sag olsun

Allah'ım! Firdevs cenneti ona mesken olsun. Âleme nizam veren padişah sağ olsun

RÜBAÎLER

ve

KIT'ALAR

S 51

Rü 80

Bir korku mudur kaygı mıdır serdeki efkâr
Evhâm yaratır vesvese, bir şüpheli rüzgar
Câhilde bu mevcut ama âlimde de vardır
Vehm yoksa velî bizde muhil endişeler var.

Ser = baş

Vehm = kuruntu

Velî = lâkin, fakat

Muhil = bozucu, sakatlayıcı

İnsanların düşüncelerinde daima bir kaygı ve korku vardır. Bu kaygılı düşünceler çoğu zaman hastalığı ve rahatsızlığı meydana getirir. Bu korku, ve kaygı bizde olduğu kadar zengin, fakir, cahil, alim olan herkeste en azından bazı sıkıntılar ve rahatsızlıklar meydana getirir.

S 52

Rü 81

İnsanın kalbine ihsas hem hafîdir hem de âyân
Komşular, muhtaç fakirler belki handân, belki giryân
Rızkı bol dünyâda kendin kalmak istersen mübarek
Et ferâmüş verdiğin hep, aldığın hiç etme nisyân.

İhsas = duyum, sezgi

Hafî = gizli

Âyân = açık

Handân = gülen

Giryân = ağlayan

Ferâmüş = unutmak

Nisyân = unutmak

İnsanların kalbindeki sezgiler bazan gizli olduğu gibi bazan da kendilerini açığa vururlar. Komşular, tanıdık kimselere ve düşkünler sıkıntıda oldukları halde kendilerini hallerinden memnun ve mesut gösterebilirler. Her şeyin bol olduğu bu dünyada sen başkalarına verdiğin şeyleri ve yaptığın iyilikleri tamamen unutursan fakat sana verilenleri ve yapılanları daima aklında tutarsan mesut ve bahtiyar olursun.

S53

Rü 82

İnsanda tekamülle tağayyürleşir efkâr
Bazan da beşer zihni edimeksizin icbâr
Üç şekl ile dirlikte fazilet eder izhâr
Bir gerçək olan, bir sunulan bir de sanı var

Tağayyür = değişme

Efkâr = fikirler

İcbâr = zorlama

Fazilet = iyi vasıflar

İzhâr = meydana çıkar

Sanı = sanmak, zannetmek

İnsanlarda zamanla bilgilerini arttırarak fikirlerini ve duygularını değıştirdiklerini görürüz. Bu deişme ekser hallerde zihinleri herhangi bir zorluğa sokmadan tecelli eder. Değişiklikler yaşam süresinde üç şekilde kendini gösterebilir. Ya hakiki bir şekilde olduğu gibi, ya gösterilenmek istendiği gibi veya insanların havsalasında zannedildiği gibi ortaya çıkabilir.

S 54

Rü 83

Beyninde hep milletlerin minhas ticârettir gider
Zenginle yoksullar bu gün eslâh alır esrâr satar
Mağriple meşrık birleşir bir gizli sohbettir gider
Garp müptelâdan mevt olur şarktan fakir mecruh yatar.

Beyninde = arasında

Minhas = uğursuz

Eslah = silahlar

Mübtela = tutkun

Mevt olur = ölür

Mecruh = yaralı

Batıdaki zenginlerle doğudaki siyasi kimseler arasında anlaşmazlıklar devam ettiği halde bir misak-ı ticaret imzalamaşlar gibidir. Batılılar doğudakilerden esrar alırken doğudaki tacirler de onlardan silah temin ederler. Bu anlaşmanın neticesinde batılılar alışkan oldukları esrarlarla hastalanırlar ve ölürlər. Doğudaki insanlar da birbirleriyle boğuşarak yaralanırlar ve çocuklarıyla beraber dünyadan göçerler.

S 55

Rü 84

Söylenen her küfre, küfrden bir sühan â'vaz olur
Bir münasip lafz-ı makûl faidesiz va'z olur
En sahih müspet cevabın kamilen haksızları
Affedersen yaptığın vefk intikamın ahz olur.

Â'vaz = aynı derecede karşılık

Va'z = nasihat, öğü

Vefk = uygun

Ahz = alınmış

İnsanlar için söylenen küfürlere ve haksız tenkidlere
aynı tondan küfrederek cevap vermek yerinde olmaz.
Onlara makul ve münasip bir cevap vermek te faydasız
bir nasihattan ileri gidemez. Böyle hallerde yapılacak
en doğru hareket yapılanları unutarak tecavüz edenleri
affetmek en uygun bir intikam olmuş olur.

S 56

Rü 85

Bal verirken halka zümbûr iğnesi var kuyruğunda
Hakimiyyet diktatör bir padişahın buyruğunda
Nerde özgür bir cemiyet, nerde devlet, nerde hukuk
Toplanırken milli kudret leşkerin bir başbuğunda.

Zümbûr = arı

Leşker = asker, ordu

Kuvvetli diktatör krallar ve zengin sultanlar bir taraftan halka yardım etmek isterken diğer taraftan insanların hak ve hürriyetlerini kısıklamaktadırlar. Bütün kudret ve kuvvet askeri bir juntanın elinde olursa nerde özgür bir cemiyet ,nerde adalet ve hürriyet nerde seçilmiş mümessiller kalıyor.

S 57

Rü 86

Bir akıl yaşta değil başta ise
Ne denir akla gelen eski lafa
Aranan akl-ı selim yaşta ise
Yaşı baştan ayıran nâfi kafa

Akl-ı selim = sağduyu
Nafi = faydalı

Çocuklarda körpe akıl tamamen tekamül
etmiş değildir. Aklı başa getiren yani genişleten
yaşın ilerlemesidir. İnsanlarda yaş ilerledikçe
akıldaki bilgi hazinesi ve aklın kabiliyeti de
genişler. Böylece faydalı akıl idareyi ele alır.

S 58

Rü 87

Haddin geçerek tedbir-i vâkî'yi unuttun
Vecden sana meftûn köle sâkî'yi unuttun
Bir gün geleceksin diye sabreyledi dostun
Gaflet ile gurbetteki Bâkî'yi unuttun.

Haddin = hududun, salahiyetin
Tedbir-i vaki = ünleyici tedbir
Vecden = aşırı bağıllıkla

Salahiyetini aşarak luzumlu olan koruyucu
tedbirleri almafığın için seni candan seven
yardımcıyı unuttun. Bir gün geleceksin diye
seni bekliyen ve gurbette yaşayan dostun
Baki'yi de ihmalin yüzünden unutabilirsin.

S 59

Rû 88

Mümkün bile bür tenbele imkansız olur
Mesken kirasın vermeyen iskansız olur
Olmuşsa eğer hastaya yardımdan uzak
Hûn-hâr kişi vicdansız olur, kansız olur

Mesken = ev

İskansız = evsiz

Tenbel bir kiseye herhangi bir şeyi yapmak
İmkansız gibi gelir. Kirasını ödemeyen kimse
de en sonunda evsiz kalır. Her hangi bir hastaya
yardım etmeyi düşünemeyen zlimler korkak olur
ve hatta vicdansız olurlar.

S 60

Rû 89

Geleceksen sana fayton salayım
Döneceksen sana cümbüş çalayım
Seveceksen sana mefûun yüreğim
Çıkarıp, yepyeni dilbend alayım

Fayton =Atlı araba
Cümbüş = bir müzik aleti
Dilbend = gönül

Ey sevgili, şayet geleceksen sane bir araba yollayayım ve seni davul zurna ile karşılayım. Eğer beni seveceksen sana meftun olan yüreğimi yerinden söküp sana yepyeni bir gönül temin edeyim. Yeter ki gel.

S 61

RÜ 90

Batının bilgini bir gün gülüversin dediler
Doğu, mezhepleri her-gah bölüversin dediler
Batı âlemde kibar zadelerin lafzına bak
Ne çıkar şarktaki insan ölüversin dediler

Hher-gah = her yerde
kibar zade = Okumuşlar, aydınlar
Lafz = söz

Bir gün gelip te batının bilimli kimselerü artık
insanlığa gülebilsin. Kendi menfaatlarını korumak
maksadıyle doğudaki İslam dünyası milletleri
mezheplere ayrılarak parça parça bölgr bölge
bölünüp düşman gibi birbirini öldürsün.
Bunun ne ehemmiyeti var diyorlar.

S 62

Rû 91

Sahtekarlar düzd olurken pullanır
Reşk eden gördükte servet çullanır
Bir nizamsız cürme hiç yoktur gerek
Bir sabûr her yerde aklın kullanır.

Düzd = hırsız
Reşk = kıskanç
Sabûr = sabreden

Sahtekar olanlar hırsızlık yapmak suretiyle zengin olmak isterler. Kıskanç kimseler de fırsat buldukça zenginlerin servetlerini gıpta ederler, fakat bu kanunsuz ve gayri ahlaki işleri yapmağa hiç lüzum yoktur. Makul bir insan sabretmek suretiyle iyi bir hayat sürebilmek için aklını kullanması kafi gelir.

S 63

Rû 92

Zalimin saf gayesinden başka bir pinhâna bak
Gavgadan bâkî kalan bir bitmeyen hüsrâna bak
Muhribin yaptıklarından vâridin mefrûr fakat
İntikam makbul sayılmaz, affedip nisyâna bak.

Pinhân = gizli

Muheib = harbeden

Hüsrân = zarar

Vâridin = geriye kalanlar

Mefrûr = bezgin

Nisyân = unutmak

Memleketi işgal eden düşmanların saf gayelerinden başka gizli emellerini düşün. Harplerden geriye kalan zararları da hesapla. Harbeden kimselerin yaptıklarından sonra sağ kalan halk bezgin ve muztarıptır fakat intikam almak düüncesi de makbul sayılmamakta olduğundan herkesi affetmeyi ve olanları untmanın yollarını ara.

S 64

Rû 93

Ateşin cirmi kadar yerde bir efgân dağıtır
Güneş ancak yarı dünyâda da nîrân dağıtır
İlim öğren yazılan her şeye aldanma, oğul
Asıl ilm âleme mutlak müfid irfân dağıtır.

Cirm = hacim

Efgân = ızdırap

Nîrân = ışıklar, ateşler

Müfid = faydalı

Oğlum, çalış ve her doğru denilen şeye, kar
için yazılan yazılara kanma. Ateş ancak
olduğu yeri yakar fazlasını yapamaz. Güneş
de dünyanın belli zamanlarda yarısını
ısıtılabilmekte ve aydınlamaktadır, fakat ilim
gelişir bütün dünyayı sarar ve her yerde bilgi
ve irfan dağıtmağa devam eder.

YAYINLAR

Mehmet Fatin Baki'nin Cottage-Educaion.org tarafından yayınladığı kitaplar.

Bu kitapları GOOGLE BOOKS sitesinde **Mehmet Fatin Baki** adı altında bulabilir, ve bilgisayarınıza indirebilirsiniz. İsterseniz yazarınızla da copya edebilirsiniz.

Mehmet Fatin'in bütün şiirleri alfabe sırasıyla Antoloji.com da neşredilmiştir.

YETMİŞ BEŞTEN ÖNCE

2002 de neşredilen bu kitapta yazılan bu ilk şiirlerin 27 tanesi hece vezni ile ve 29 yanesi de aruz vezni ile yazılmıştır.

YETMİŞ ALTINCI YIL (2003)

Aruz ve hece ölçüleriyle yazılmış şiirlerden 47 tanesi aruz vezni ile ve 3 tanesi de hece vezni ile yazılmıştır.

Ekler kısmında

Geleneği Yorumlama ve öğrencilerle hasbıhaller yer almıştır. Bunlar arasında: a- Aruz ölçüsü, b- Yabancı diller, c- Sembolizm, d- Ücret karşılığı şiir yazma konuları irdelenmiştir.

ŞİMDİ YETMİŞ YEDİ (2004)

Bu kitapta 58 aruz ve 6 hece ile yazılmış şiirler vardır.

Ekler kısmında, otuz padişah ve şehzadelerin yazdıkları manzumelerden seçilmiş örneklerle beraber, genç şairlerden Erdoğan Efendioğlu'nun ve Sedar öncül'ün şiirlerine yer verilmiştir.

YETMİŞ SEKİZE VARDIK

2005 Temmuzda neşrediler bu kitapta Aruz vezni ile 45, ve hecec vezni ile 5 şiir vardır.

Ekler kısmında genç şairlerden Serdar Öncül ile İbrahim Yavuzun şiirlerine de yer vermiştir.

YETMİŞ DOKUZDAYIZ (2006)

Bu kitap Aruz vezni ile yazılmış 49 manzume ile hece vezni ile yazılmış 10 manzumeyi ihtiva etmektedir.

Ekler kısmında öğrencilerle değişik konularda hasbıhal yapılmaktadır.

SEKSEN SENE

2007 de basılan Seksen Sene 30 aruz ve 20 hece ile yazılmış şiirlerden mürekkeptir.

Şairin 1943 senesinde Antakya Lisesinde iken yazdığı YENİ YIL şiiri de bu kitaptadır.

SEKSEN BİR (2008)

Aruzla yazılmış 31 adet manzumelerle hece ile yazılmış 6 şiiri bu kitapta bulacaksınız. Ekler kısmında öğrencilerle hasbıhal dört ayı toplantının hulasasını içine almaktadır.

SEKSEN İKİ

2009 da basılan bu kitapta, aruzla yazılmış 27, hece ile 2, ve serbest metolla 6 şiir yanında öğrencilerle hasbıhal da vardır.

Bu kitapta evvelce yazılmış rubailerin ve dörtlüklerin 75 tanersi İngilizceye çevrilmiş şeklini bulabilirsiniz.

Tanıtım kısmında öğrencilerin eski yazı ile yazılmış manzumeleri okumalarını kolaylaştırmak maksadı ile 190 dan fazla örnek verilmek sureti ile bu sayfalar hazırlanmıştır.

ÖZEL SÖZLÜK

Öğrencilere kolaylık olabilmesi için

yabancı sayılan (Arapça ve Farsça kökenli) ve Divan edebiyatı şiirlerinde kullanılan (ikibinden fazla) kelimenin manası verilmiş ve bir beyitle veya bir dörtlükle nasıl kullanıldığı gösterilmiştir.

NAZİM ŞEKİLLERİ, TERİMLERİ ve SAN'AT TÜRLERİ

Kitabın başlığında yazılı olduğu gibi Divan şiirinde çok kullanılan edebi sanatların alfabetik sırasına göre tarifleri yapılmış ve çeşitli örnekler verilmiştir.

LÛGATÇE

Eski ve yeni harflerle düzenlenmiş LÛGATÇE 2009 senesinde yayımlanmış olup manzûmelerin Arap ve Latin harfleri ile nasıl yazılacağını örneklerle göstermektedir.

SEKSEN ÜÇE GELDİK (2010)

Bu kitapta 53 manzumenin hepsi aruz vezni ile yazılmıştır.

Tanıtım kısmında öğrencilerin eski yazı ile yazılmış manzumeleri okumalarını kolaylaştırmak maksadı ile 190 dan fazla örnek verilmek sureti ile bu sayfalar hazırlanmıştır.

Ayrıca yazı işaretlerini gösteren bir bölüm de vardır.

SEKSAN DÖRDÜ GEÇTİK (2011)

Elli manzumeden mürekkep olan bu 13 cü kitapta 47 aruz ölçüsü ile 2 hece ile yazılmış şiirlerle beraber bir tane de aruz-hece-serbest vezinle yazılmış deneme vardır.

SENTENCE DIAGRAMMING (2012)

Çizgilerle İngilizce gramer

Google books and

<http://www.Cottage-education.org>

SEKSEN BEŞ (2013)

Aruz ve hece vezinleri ile yazılmış şiirler

SEKSEN ALTIDAYIZ (2014)

Aruz ve hece vezinleri ile yazılmış şiirler

SEKSEN YEDİYE GELDİK (2014)

Aruz ve hece vezinleri ile yazılmış şiirler

İÇİNDİKİLER

Bekletme Beni	S 30	Nihanız	S 03
Ben Ağlarım	S 06	Ol Melek	S 29
Bilmezlenir	S 31	Olayım Der	S 37
Bu	S 28	Olmaz	S 34
Bu Yaşa	S 22	Rû 80	S 51
Cühelâ	S 15	Rû 81	S 52
Eğer	S 19	Rû 82	S 53
Erenler	S 35	Rû 83	S 54
Geçer 1	S 04	Rû 84	S 55
Geçer 2	S 05	Rû 85	S 56
Geçer 3	S 40	Rû 86	S 57
Gölgen	S 10	Rû 87	S 58
Görelim	S 09	Rû 88	S 59
Hatçe Hanım	s 12	Rû 89	S 60
Hazin	S 38	Rû 90	S 61
İhtiyar	S 36	Rû 91	S 62
İskenderun 3	S 08	Rû 92	S 63
Kabulletmez	S 39	Rûbailer	S 50
Kaçar	S 41	Ruhsara Bak	S 27
Kurban yerine	S 16	Seç	S 21
Mahcur Ol	S 17	Şehzade Mustafa 1	S 01
Medeniyetler	S 11	Şehzade Mustafa 2	S 02
Mersiye 1	S 46	Sende Gurur	S 32
Mersiye 2	S 47	Şiirde gelişme 1	S 42
Mersiye 3	S 48	Şiirde gelişme 2	S 43
Mersiye 4	S 49	Şiirde gelişme 3	S 44
Mevtâ'ya	S 13	Süleyman 1	S 23
Muradî	S 18	Süleyman 2	S 24
Nar Çiçeği	S 45	Süleyman 3	S 25
Nedendir Bu	S 33	Süleyman 4	S 26
Nefesim	S 07	Telhe Sabır	S 14
Uslanmaz Mısın	S 20		

Mehmet Fatin Baki, 17 Temmuz 1927 de İskenderun'da doğdu. Antakya Lisesini bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinden 1952 de mezun oldu ve askerliğini Ankara'da yaptı. Bir müddet sebest ticaret ile uğraştı ve 1959 a kadar Avrupa, Afrika, Asya ve Avustralya'da muhtelif memleketleri dolaştı. 1960 senesinde New York'a yerleşerek ithalat ve ihracat işleriyle meşgul oldu. Tekaiüt olduktan sonra 1990 da Florida'da Lise talebelerine yardım etmek maksadıyla bir dersane kurdu ve halen bu dershanenin müdürüğünü yapmaktadır. Yoğun işlerinden fırsat buldukça hece ve aruz vezinleriyle, kafiyeli manzumeler yazmaktadır.

*Posta adresi: 32453 Lakeshore Drive,
Tavares Fl 43778 USA*

Telefon numarası: (352) 343-7444

*E-mail: director@cottage-education.org
Home page: www.cottage-education.org*

***Sayın Okuyucu,
Altıyüz seneden fazla bir zaman içinde
geliştirilerek ve Türkçeleştirilerek
kullanılan Divan Edebiyatının usullerini okullarımızdan
kaldırmak ne kadar yerinde bir karar olabilir. Bunun
hükmünü gelecek nesillerin edebiyat tarihçileri
verecektir.***

***Sayın Yetkili,
Elinizde salahiyet varsa Divan Edebiyatı öğrenimini
liselere ve Edebiyat Fakültelerine getiriniz. Bu suretle
hem memleketinize
hem de gelecek nesillere en büyük iyiliği yapmış
olursunuz.***

Mehmet Fatin Baki